

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Jesucristo ìyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yái èeriquéi. Yái Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáalíacawa Dios ìwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yái Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, bàaluité èeri, siùca nacáide. ² Yái Jesucristoca, yáté ìyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise.

³ Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawàsi. Canácata wawàsi ìyéerica càmíirité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imàníricaté macáita. ⁴ Yái Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yái ìyéerica. Yái Jesucristo yèerica macái wawàsi icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa cainácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú báisíiri tàacáisi ìwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca. ⁵ Yái Jesucristoca imàacaca wáalíacawa ìyaca càide iyúwa camalási icànéeri catéeri irìculé. Yàanàacaté aléi èeri irìculé amalácaténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmita quirínama namàni càide iyúwa catéeri íiwitáise Satanás ichùulìaná nía. Satanás càmítaté idé imawènàadaca íichawa Jesucristo.

⁶ Néeseté idècunitàacá Jesucristo ìyaca cháí èeri irìcu, néenialíté ìyaca asiali Dios ibànuèricaté íipidenéeri Juan el Bautista. ⁷ Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalìcuíse, icàlidacaténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo

yàanàacaté, yái amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náalíacaténáwa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. Dios ibànùacaté Juan, yéewacaténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idécanáamité néemlaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali. ⁸ Yái Juanca càmítaté amalá imànica wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali, yái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. ⁹ Yái Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yeebáidéeyéica itàacái náalíacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri irìculé.

¹⁰ Yái báisíiri Tàacáisica íipidenéerica Jesucristo yèepunícatéwa chái èeri irìcu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca canánama chái èeri irìcúrica, càicáaníta èeri mìnánái càmítaté náalíawa cawinácaalíni, càmita nacái cayába naicácani. ¹¹ Jesucristo yàanàacaté aléi èeri irìculé idàbéericaté irípináwa, néese níái wenàiwica Jesucristo imàníiyéicaté càmítaté natàida cayábani.

¹² Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yeebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía. ¹³ Dios yéenibeca nía, quéwa càmita càide iyúwa wenàiwica imàníná yéenibewa, càmita nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios càmíiri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Dios yeedácáita nía yéenibepináwa iyúwata iwàwáaná imànica.

¹⁴ Yái báisíiri Tàacáisica íipidenéerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri irìculé, yá yèepunícatéwa iyúwa

asìali. Yá yèpunícatéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábéeri íiwitáisewa, icàlidéeri nacái abéerita yái báisíiri tàacáisica. Wadéca waicáca máiníiri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuníséeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios lírica, yái Jesucristoca. ¹⁵ Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníiri iyúni Jesucristo iináwaná ìwali. Juan ímaca: “Yácata nucàlidéericatécué píri ìwali núumacaalíté áiba máiníiri cachàinica nuícha yàanàanápínáté núamirìcubàa. Cachàiníirica nuíchani, ìyacáináte bàaluitésíwa nupíchawáise, ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri”, ímaca yái Juanca.

¹⁶ Máiní cayábéeri íiwitáise, yái Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábéeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁷ Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israèlitanái namànicaténáté càide iyúwa Dios ichùulianá nía quéwa Jesucristo idéca yáasáidaca walí cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisíiri iyú.

¹⁸ Canácatàacá áiba Jesucristo íicha iiquéeri Dios, quéwa Jesucristo, yái Dios líri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, cáininéerica Dios iicáca; yái Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáalíaca Wáaniri Dios ìwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise ìyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹ Bàaluité Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese judío íiwacanánái ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu nabànùaca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote,

levita nacái íbaidéeyéica templo irícu. Nabànùaca nía nasutácaténá néemiawa Juan cawinácaalíni. ²⁰ Yá Juan icàlidaca nalí iináwanáwa machacànita báisíiri iyú. Íimaca nalí:

—Càmita Mesías núaquéi, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripiná walí, wía israelitaca —íimaca yái Juanca. ²¹ Néese nasutáca néemiawa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná pía? ¿Profeta Elíassica pía yàanèrica àniwa càide iyúwaté áiba profeta íimáaná? —náimaca. Néese Juan íimaca nalí:

—Càmita núa yái —íimaca yái Juanca. Néese náima irí mamáalàacata:

—Néese, ¿píasica profeta Dios ibànùèripináca walí càide iyúwaté profetanái íimáaná wàawirináimi irí? —náimaca. Néese Juan íimaca:

—Càmíiri —íimaca yái Juanca. ²² Néese náimaca irí:

—Néeni, ¿cawiná pía? Iwàwacutá wáalíacawa machacàníiri iyú wacàlidacaténá nalíni, níái ibànùeyéica wía. ¿Càiná píimaca pìwaliwa? —náimaca irí. ²³ Néese Juan íimaca nalí:

—Núaca yái asìali icàlidéerica nalí cachàiníiri iyúni, manacúali yùucubàa càinávàiri, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçúise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí machacàníiri àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni’, càì núumaca nalí —íimaca yái Juanca. ²⁴ Níái wenàiwica yèeyéicatéwa Juan yàatalé, fariseonái ibànùacaté nía. ²⁵ Yá nasutáca néemiawa Juan:

—Néeni, càmicaalí Mesías pía, yái wacuèrinápiná Dios ibànùèripináca walí, wía israelitaca, càmicaalí

nacái profeta Elías pía, yàanèrica àniwa, càmiccaalí nacái profeta pía Dios ibànuèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés ímáaná wàawirináimi irí, néese, ¿cáná pibautizá wenàiwica? —náimaca.
²⁶ Juan ímaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa ìyaca pèewi áiba càmiricuéca pialía iwali. ²⁷ Yàanàaca núamirìcubàawa. Máini cachàinìiri íiwitáise nuícha. Nuíwacalìceni, yái yàanèripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càmiri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani —ímaca yái Juanca.

²⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni aléera ípidenácataléca Betania, ìyéerica abéemáalé Jordán inanába íicha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹ Néeseté mapisáináami àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan ímaca Jesús iwali: “¡Piicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yùuwichèeripinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnaná íbáyawaná ìwalíse! ³⁰ Nudéca nucàlidacuéca pirí iináwaná iwali núumacaalítécué pirí: ‘Aiba yàanàapinácawa núamirìcubàawa, yácata cachàinìiri nuícha, ìyacáinaté bàaluté nupíchawáise ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri’, càité núumacué pirí. ³¹ Núa nacái càmitaté núalía càiríinácaalíni, yái Dios ibànuèripinácaté walí, quéwa nudéca nùanàaca nubautizácáténá wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israel itaquénáinámi náalía naicácani”, ímaca yái Juanca.

³² Néese Juan el Bautista íimaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricùacawa chènuníse càiride iyúwa unùcu iicácanáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali. ³³ Néese càmitàacáwa núalíawa mamáalàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànuèrica núa nubautizáanápíná wenàiwica úni yáaculé íimaca nulí: ‘Piicápiná Espíritu Santo iricùacawa iyamáacawa abéeri asìali ìwali, yásí píalíacawa yácata yái ibànuèripínáca Espíritu Santo wenàiwicanái irí, yái Espíritu yàacawéeridéeripínáca níawa, ibautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, càì íimaca nulí yái Diosca. ³⁴ Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios íimáanáté nulí ìwali, íná nucàlidacué piríni, Dios Iiricani”, íimaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ Néeseté mapisáináami àniwa, Juan el Bautista ìyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa. ³⁶ Juan iicáca Jesús yèepunícawa néenibàa, yá Juan íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¡Piicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripínáwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa! —íimaca yái Juanca.

³⁷ Néese níái pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemìaca Juan íimáaná nalí, yá nàacawa Jesús yáamísewa. ³⁸ Néese Jesús iwènúa iicáidaca nalí, nàacawa yáamísewa, yá íimaca nalí:

—¿Càinásicué piwàwa? —íimaca nalí. Néese náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? — náimaca irí. ³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Wàacué waicáca —íimaca nalí. Iná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénácaalí ìya. Yá nayamáacawa

yáapicha yáté èerica déecucáiná èeri a las cuatro taíca nàanàacaalíté néré.

⁴⁰ Abéeri néená ípidená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista ímáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro iméeréerica. ⁴¹ Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca ibèeriwa Simón. Yá Andrés ímaca Simón irí:

—Wadéca wàanàaca yái Mesíasca (ímáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —ímaca yái Andrésca. ⁴² Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá ímaca irí:

—Píacata Simón, Juan ìiri. Quéwa siùcade numàaca pípidená Cefas (ímáanáca Pedro griego itàacái iyú) —ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Néeseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yáasu cáli néré, yá Jesús yàanàaca Felipe. Yá ímaca Felipe irí:

—Aquialé, pìawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yái Felipe Betsaida ìyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronái ìyacataléca. ⁴⁵ Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe ímaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàaca yái aslali profeta Moisés itànèericaté iináwaná ìwali. Yácata Jesús, yái Nazaret ìyacàlená néeséerica náiméerica ìwali José ìirimica — ímaca. ⁴⁶ Néese Natanael ímaca:

—Canáca cayábéeri wenàiwica Nazaret ìyacàlená irìcu —ímaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe ímaca irí:

—Aqualé, pìaca piicácani —íimaca. ⁴⁷ Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús íimaca Natanael ìwali:

—Aca néese israelitasíwa, iyéerica machacànìiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, canácatáita ichìwáida áibanái —íimaca yái Jesúsca. ⁴⁸ Néese Natanael íimaca Jesús irí:

—¿Càinásica pidéená pialía nùwali? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía pìyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa —íimaca yái Jesúsca. ⁴⁹ Néese Natanael íimaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios Iirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáinámica! —íimaca. ⁵⁰ Jesús íimaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácáita pìrí nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiníwanái —íimaca yái Jesúsca. ⁵¹ Jesús íimaca nacái:

—Péemìacué cayába, áibaalípiná piicápiná capìraléeri cáli yàacùacawa, yásí Dios yàasu ángelnái namichàacawa nuícha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asìali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

2

Una boda en Caná de Galilea

¹ Néesetécáwa máisibáaná èeri irìcu, abéeri asìali icàsàacawa áiba yàcalé irìcu ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli íinata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa iyaca fiesta néré. ² Néese Jesús iyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca,

namáidacáiná wía wàacaténá waicáca náapicha fiesta. ³ Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Idéca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuénáiwana yàanà —íimaca yái Jesúsca. ⁵ Quéwa Jesús yáatúa íimaca nalí níái iwacuèyéica nalí yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùulianácué pía —úumaca. ⁶ Nàyacaté néré seis namanùbaca catùa manuínaméeyéi íba icatùalená, nàucùacaténá nalìculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, iwàwacutácáiná judiónái imànica culto nacáiri náibacaténá nàasuwa, nacáapi nacáiwa ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa masacàacaténá Dios iicáca nía. Abénaméeyéi catùa manuínaméeyéi náalimá napuníacawa cincuenta litro imanùbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanùbaca iyú náalimá nacái napuníacawa. ⁷ Néese Jesús íimaca nalí níái íibaidéeyéica néré:

—Pipuníadacué níái catùa úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuníadaca nía macáita, àta catùa inùma nérénama. ⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca peedácué achúmanamata catùa irìcuíse, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacaténáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹ Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènuéricatéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáalíawa síisáanácaalíté needá yái uva ituníca. Níawamita íibaidéeyéica néré náalíacawa ìwali napuníadacáinaté catùa yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali imáidaca yàataléwa

yái asìali wàlisàiri cáinuca imàníricaté matrimonio.

¹⁰ Yá fiesta íiwacali íimaca irí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapiná quéechacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapiná áiba báawatéerita. Quéwa pidéca pidèñaca yái cayábéeri yáwanái àta siùca nacáide —íimaca.

¹¹ Yái cayábéeri wawàsi Jesús imànírica nalí Caná iyacàlená néré Galilea yàasu cáli ínata, yácata idàbáanéeri cayábéeri imànírica cànírica wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí íiwitáise chènuníseeriwa. Ináté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiníwanái.

¹² Néeseacáwa Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré. Jesús yáatúa ùacawa yáapicha, yéenanái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba èeritasica.

Jesús purifica el templo

¹³ Néenialité mawiénica judiónái yàasu culto íipidenéeri Pascua wawàwalicaténá càinácaalíte iyú Dios iwasàaca wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁴ Néese Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé, yá iicáca wenàiwicanái iwéndéeyéica pacá, oveja nacái, unùcu nacái. Nawéndaca pìrái wenàiwica irí iwàwéeyéica imànica sacrificio Dios irí nabáyawaná ìwalísewa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái icambiéyéica plata wenàiwica íicha. Yáawinéeyéicawa yàasu mesa iwéréwa nacambiacaténá náicha plata. ¹⁵ Néese Jesús ìwacáidaca íyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo

ibàacháwalená irìcuíse, nàasu pìrái yáapichawa, ovejanái, pacá nacái. Néese níái icambiéyéica plata wenàiwica ícha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli ínatalé, yá nacái itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama. ¹⁶ Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níái iwéndéeyéica unùcu:

—¡Pitécué yái yàasusi templo ícha! ¡Picácué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! — íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèericaté Dios Iiri inùmalicuise cuyàluta Salmos irìcu. Iimacaté: “Máiní báawa nuicáca yái namàníináca báawéeri wawàsi plasu templo irìcu, pía Nucuèriná Dios; namànipiná nulí báawéeri máinicáiná cáinináca nuicáca picapèe”, íimacaté yái Dios Iirica. ¹⁸ Néese abénaméeyéi judío íiwacanánái ibàluèyéicawa néeni náimaca Jesús irí:

—¡Canáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená ícha! Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca, néese pimàni waicá áiba wawàsi càmlírica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidèniaca Dios íiwitáise —náimaca. ¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanítacué yái temploca, càicáaníta numichàidapiná ibàlùawa àniwani máisiba èeri irìcuwa —íimaca yái Jesúsca. ²⁰ Néese níái judío íiwacanánái náimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploca. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri irìcu —náimaca irí.

²¹ Quéwa Jesús itàanicaté ìyaca ìwaliwata iyúwa templo. ²² Iná idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidéericaté nalí, ínáté weebáidaca manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèericaté Jesús ìwali. Weebáidacaté nacái Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

²³ Idècunitàacá Jesús ìyaca Jerusalén ìyacàlená néeni iicacáténá náapicha judiónái yàasu culto Pascua, yáté madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànùèrica nalí, naicácáináté Jesús imànica yái cànírica wenàiwica idé imànica. ²⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa càmita neebáida itàacái báisíiri iyú yáaliacáiná macáita náiwitáise. ²⁵ Càmitaté iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáaliacawa macáita wenàiwica íiwitáise.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Iyacaté fariseo ípidenéeri Nicodemo, abéeri judío íiwacanánái yéená máiníiri cáimiétacanáca. ² Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanicaténá yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipíchaná yàacawéeyéiná fariseo náaliacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáaliacawa pìwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápiná wía. Càì wáaliacawa càmicáiná yáalimá áiba imànica yái cànírica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa

pi màníná, cà micaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca. ³ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìà cayábani, cà micaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáalíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Nicodemo isutáca yéemìawa Jesús:

—¿Càináca béeri asìali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlùacawa yáatúa idèèrìculéwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? —íimaca yái Nicodemoca. ⁵ Jesús íimaca irí:

—Péemìà cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idàbáanéeri yàawiría úni nacáiri yèewi. Néeseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadèlàcaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáca nía, Dios icùanápiná nía.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imusuéricawa inanái íicha, idènlaca iináwa cháí èeri irícuíríca, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaquéerica wàlisài íiwitáise, idènlaca Espíritu Santo. ⁷ Píalimáida péemìaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi núuméerica pirí: ‘Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú’, càì núumaca pirí.

⁸ Péemìà comparación: Cáuli ipùaca àta alénácaalí Dios imàacaca cáuli yàacawa. Yá péemìaca cáuli isàna quéwa càmita píalíawa síisáanácaalí yàawa yái cáulíca. Càmita nacái píalía ìwali alénácaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píalíacawa càinácaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadèlàcaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí —íimaca yái Jesúsca. ⁹ Néese Nicodemo isutáca yéemìawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —Ímaca.
 10 Jesús ímaca irí:

—Píacata caináwanéeri yéewáidéerica Israel itaquénáinami, ¿cáná càmita píalíawa ìwali yái núumáanáca? 11 Péemì cayábani, watàaníca ìwali yái wáliérica ìwali, wacàlidacué nacái piríni, yái waiquéerica, quéwa càmítacué peebáida wataacái. 12 Càmicaalícué peebáida nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imàníríca cháí èeri irícu, néese, ¿càinásícué píalímá peebáidaca nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imàníríca chènuniré?

13 “Canáca áiba nuícha cháí èeri irícu iyéericaté chènuniré icàlidacaténá càinácaalí iyáaná néré, abéerita núa yái irícuèricatéwa chènuníse, núa asíali Dios néeséerica, núa chènuníiséerica. 14 Péemìacáwa comparación: Bàaluité madécaná wàawirináimi iwàwacaté yéetácawa àapi iyú àapínái yaamíacáináté nía manacúali yùucubàa càináwàiri. Néese profeta Moisés imànicaté àapi yéenáiwaná bronze imànicaná. Néeseté Moisés imichàidaca àapi yéenáiwaná àicu cáaléeri ìwali yéewanápináté macáita wenàiwica naicáidaca irí, níái àapi yaamiyéycaté. Naicáidacaalíte yéenáiwanási irí, yáté cáuca nía iculále ícha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imichàidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asíali Dios néeséerica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí. 15 Càita Dios imàacapíná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái càmita náucawa Dios ícha càiripínáta, néese nadènìaca nacáucawa càmfíri imáalàawa Dios yáapícha —Ímaca yái Jesúsca.

El amor de Dios para el mundo

16 “Máiní cáinináca Dios iicáca macáí èeri mìnanáí íná càì imànica nalí; ibànùaca nalí Iiriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacáí càmìta náucawa Dios íicha càiripináta, néese nadènìaca nacáucawa càmíiri imáalàawa Dios yáapicha. 17 Càmícáináté Dios ibànùa Iiriwa aléi èeri iriculé yùuwichàidacaténá èeri mìnanáí nabáyawaná íwalíise. Néese Dios ibànùacaté Iiriwa iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

18 “Càmìta Dios yùuwichàidapiná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacáí. Quéwa Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná càiripináta cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacáí, yái Dios Iirica abéerita, càmícáiná neebáidani. 19 Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacáí. Péemì comparación: Yái Dios Iiri iyaca càide iyúwa camalási cháí èeri irìcu, imàaquéeri waicáca cayába yácáiná Dios Iiri yáasáidaca wenàiwicanáí irí cabáyawanáca nía. Quéwa níái èeri mìnanáica càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacáí casímáica namànica nabáyawanáwa catácáiná náiwitáise, íná càmìta cayába naicá Dios Iiri yáasáidéerica cabáyawanáca nía. 20 Péemì comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàníiyéica ibáyawanáwa càmìta nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanáí naicáca yái báawéerica namànírìca, càita nacáí cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacáí báawaca naicáca Dios Iiri manuísíwata, náuca nacáí náichawani, ipíchaná yáasáidaca áibanáí iicá nabáyawaná. 21 Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica

báisíiri tàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàacaca áibanái iicáca macáita namànírica yéewacaténá áibanái náalíacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²² Néeseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli ínatalé. Yá wàyaca néeni máisibáwanái èeri. Yá Jesús imàacaca wabautizáca wenàiwicanái, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. ²³ Juan el Bautista ibautizácaté yàacawa wenàiwica nacái Enón iyacàlená néré mawiénita Salim iyacàlená irí iyacáiná néeni manùba úni. Ináté wenàiwica yàanàaca néré. Yá Juan ibautizáca nía. ²⁴ Càité imànica ipíchawáiseté romanonái icuèyéicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé.

²⁵ Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénái, abéeri judío nacái nadàbaca natàanica nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú, ìwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanái, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacái Jesús yéewáidacalénáisica. ²⁶ Iná Juan yéewáidacalénái yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, yáara asàli iyéericaté píapicha abéemàalé Jordán inanába íicha, yái picàlidéericaté walí ìwali, siùca macáita nàacawa yàatalé nabautizácaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécaténá nía —náimaca. ²⁷ Néese Juan íimaca nalí:

—Dios imàacaca walí íibaidacalési iyúwata iwàwáaná imàacaca wáibaidacalépiná, íná yéewa wáalíacawa Dios idéca imàacaca cachàiníríca nuíchani, yái Jesúsca. ²⁸ Bàaluité péemíacuéca

nucàlidáanaté nalí machacàníiri iyúni càmíirita Mesías núa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca. Néese, núumacatécué piri núata yái wenàiwica Dios ibànuèrica Mesías ipíchalé.
²⁹ Péemiacué comparación: Asìali yeedácaalí yàacawéetúapináwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itàaníca casímáiri iyú náapicha. Néese yái asìali yàacawéeriná ibàluèricawa néeni, máini casímáica yéemlaca yàacawéeriná itàacáíwa. Yá casímáica íináidacawa yàacawéeriná ìwaliwa mànacàu yàanàacáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapichawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía. ³⁰ Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíniná cachàinicáiná nuícha càiripinátani —ímaca yái Juanca.

El que viene de arriba

³¹ Juan el Bautista íimaté nacái: “Yái Dios Iiri yàanèrica chènuníise, yácata cachàiníiri náicha canánama. Quéwa núa, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica iyáaná, nùyaca cháí èeri irícu càide iyúwa asìali iyáaná meedá, nucàlida nacái ìwali yái wawàsi Dios imàaquéerica núalíacawa ìwali cháí èeri irícu. Quéwa yái Dios Iiri yàanèrica chènuníise, yácata cachàiníiri náicha canánama.
³² Icàlida nacái ìwali yái iiquéerica chènuniré, yá nacái yéemièrica quéwa máisibáwanáita nía càì yeebáidéeyéica itàacái. ³³ Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yái wenàiwicaca yáasáidaca yeebáidaca Dios itàaníca báisíiri iyú. ³⁴ Yái Jesús Dios ibànuèrica itàaníca Dios

inùmalicúise, Dioscáiná idéca yàaca irí Espíritu Santo manuísíwata, càmita Dios imáisanà Espíritu Santo Jesús íicha. ³⁵ Cáinináca Wáaniri Dios íicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icùanápíná macáita. ³⁶ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, idènàca icáucawa càmiri imáalàawa Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí càmirica iwàwa yeebáidaca Dios Iiri itàacái, canáca icáuca càmiri imáalàawa, néese yùuwichàapínácawa manuísíwata Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú”, íimaca yái Juanca.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹⁻² Néeseté fariseonái náalíacawa Jesús idènàca yéewáidacalénáíwa manùbéeyéi Juan el Bautista íicha: Náalíacaté nacáíwa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenàiwica Juan el Bautista íicha. Jesús càmitaté ibautizá wenàiwica, néese imàacaca wabautizáca nía. ³ Jesús yáalíacawa fariseonái íináidacawa caluéri iyú iwali, íná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli íicha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴ Jesús iwàwacutácaté ichàbacawa Samaria yàasu cáli íinatalé. ⁵ Iná yàanàca wáapicha, wía yéewáidacaléca, Sicar iyacàlená néré Samaria yàasu cáli íinata. Yái yàcaléca iyaca mawiénita Jacob yàasu cáli irí, yái cálica Jacob yèericaté Iiri iríwa íipidenéericaté José. ⁶ Iyaca néeni utàwi nacáiri nàisèeri irìcúise úni íipidenéeri Jacob yàasumi. Jesús yàanàca néré chamaléeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita utàwi nacáiri irí, yái nàisèerica irìcúise úni. Wàanàacaté

néré batéwacaalíté machacànica èeri. ⁷⁻⁸ Néese wàacawa yàcalé irìculé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawèniacaténá wayáapináwa. Néese inanái Samaria yàasu cáli néeséechúa ùnàaca uisàacaténá úni. Yá Jesús ímaca ulí:

—Pia nuíra úni —ímaca ulí.

⁹ Quéwa càmita cayába judiónái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáaca bacàa irìcuíse úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús irí:

—Píacata judíosàiri, ¿cáná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —úumaca.

¹⁰ Néese Jesús ímaca ulí:

—Càmita píalíawa ìwali yái cayábéerica Dios iwàwéerica imànica pirí. Càmita nacái píalíawa cawinácaalí núa, núa isutéerica píicha úni. Píalíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca pirí cáuri únitá —ímaca yái Jesúsca. ¹¹ Néese úumaca irí:

—Néeni, canáca pirí úni yàalu peedácaténá úni, máini depuíwalécani yái única. ¿Sísáaná peedápiná cáuri úni? ¹² Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yái utàwica wàisèeripiná irìcuíse úni. Yeedácatáicaté ìrapináwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipìranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píasica cachàiníiri wàawirimi Jacob ícha? —úumaca. ¹³ Néese Jesús ímaca ulí:

—Cawinácaalí wenàiwica ìréeyéica yái única iyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa. ¹⁴ Quéwa cawinácaalí ìréerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùaca macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapinácawa mamáalàacata iwàwalicu yàacaténá irí icáuca càníiri

imáalàawa —íimaca yái Jesúsca. ¹⁵ Uái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pía nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuìsàaca úni àniwa —úumaca. ¹⁶ Jesús íimaca ulí:

—Pia pimáidaca piacawéeriwa. Pité néeseni — íimaca yái Jesúsca. ¹⁷ Néese úumaca irí:

—Canácata nunìri —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca picàlidaca nulí báisìiri iyúni canáca pinìri. ¹⁸ Pidéca pidèniaca cinco namanùbaca pinìrináíwa, yá pidéca piúcaca píichawa macáita nía. Asìali piyéerica yáapicha càmiirita pinìri. Iná pidéca picàlidaca nulí báisìiri iyúni —íimaca yái Jesúsca. ¹⁹ Néese úái inanáica idécanáami uémìacani, yá úumaca irí:

—Siùca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca pía, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalìcuìse. ²⁰ Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíniná cháí manuíri dúli íinata, quéwa píacué judíoca, píimacuéca iwàwacutáanása macái wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná Jerusalén iyacàlená néenibàata —úumaca. ²¹ Néese Jesús íimaca ulí:

—Péemla nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué piápiná Wáaniri Dios icàaluíniná, quéwa càmitacué iwàwacutápiná pianàaca aléi dúli íinatalé, càmitacué nacái iwàwacutá piacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. ²² Píacué samaritanoca càmitacué píalía Dios ìwali pièricuéca icàaluíniná. Quéwa wía judíoca wáalíaca Dios ìwali yái wèerica icàaluíniná, yácáiná judíosàiricani yái

iwasèeripináca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ²³ Quéwa máini mesúnamáita, siùca èeri nacái, cawinácaalí báisíiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíniná nàapiná icàaluíniná báisíiri iyú manuísíwata macái nawàwalìcuísewa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíniná. ²⁴ Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri irìcuírìca íná càmita idé wenàiwica iicáca Dios. Càita nacái càmita wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíniná, nàacáiná icàaluíniná nawàwalìcuísewa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná báisíiri iyú macái nawàwalìcuísewa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —ímaca yái Jesúsca. ²⁵ Néese úái inanáica úumaca:

—Núaliacawa Mesías yàanàanápíná (ímáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápínáca Dios ibànuèripíná walí. Mesías yàanàacaalípiná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáalícaténá wéemìaca cayába —úumaca. ²⁶ Jesús íimaca ulí:

—Núacata yái, itàanírica píapicha —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Idécanacáita càì Jesús íimaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanàaca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús irí itàanicáiná inanái yáapicha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemìawani íná canáca wéená isutéeri yéemìawa Jesús cáná yéewaná itàaní úapicha. ²⁸ Néese úái inanáica umàacaca ùasu úni yàaluwa, yá uèpùacàatécatawa yàcalé irìculé. Yá úumaca wenàiwicanái irí:

²⁹ —Aqualécué, piicá abéeri asìaliquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Pínáidasicué

cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí? —úmaca. ³⁰ Néese namusúacawa yàcalé irìcuíse, yá nàacawa Jesús yàatalépiná. ³¹ Quéwa ipíchawáiseté yàcalé mìnanaí nàanàaca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús ícha wawási manuísíwata. Yá wáimaca irí:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca.

³² Quéwa Jesús ímaca walí:

—Nudènia nuyáapínáwa áibata cà míricuéca píalíawa ìwali —ímaca yái Jesúsca. ³³ Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapíná? — wáimaca. ³⁴ Quéwa Jesús ímaca walí:

—Casímáipínáca núa idécanáami numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa, idécanáami numáalàidaca numànica yái íibaidacalésica Dios ichùulièricaté numànica, càide iyúwacué casímáiná pía pidécanáamicué piyáaca piyáacaléwa. ³⁵ Péemiacué comparación: Picácué píima piríwáaca: ‘Iwàwacutéeri báinúaca quéeri àta needácaléta bànacalé iyacaná’, picácué píima. Núumacué pirí, piicácué macáita níai wenàiwicaca yàanèyéica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacaná quíiréeri, mesúnamáicáináta neebáidapíná nutàacái, yásí wàwacáidaca nía nulípiná nùasunáicaténá nía, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná. ³⁶ Cawinácaalí iwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipíná, càipíná nùaca iwèniwa: Numàacaca casímáicani íicáciná wenàiwica neebáidaca nutàacái. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéyéica nutàacái needápiná nalíwa nacáucawa cà míri imáalàawa. Péemiacué comparación: Bànacalé íiwacali ichùulíaca

yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápíná bànacalé yùucubàa. Abéeri wenàiwica ibànacaalí ituíná, yásí casímáipinácani áiba íbaidéeri yáapicha yeedéeripíná ìyacanási quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idàbáanéeri yàawiría wenàiwicanái irí, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casímáica nawàwa abédanamata, níái pucháibaca íbaidéeyéica nulí. ³⁷ Báisíta ìyaca càide iyúwa comparación ímáaná wataacái iyú: ‘Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica ibàna ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needáca bànacalé ìyacaná quíiracaalíni’, ímaca yái comparaciónca. ³⁸ Càita nacái nudéca nubànùacuéca pía piwènúadánápíná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunáicaténá nía, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanái yeedácaalí bànacalé ìyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái ibànacatalécaté. Càide iyúwa comparación ímáaná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca ibànaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needápiná bànacalé ìyacaná quíiracaalíni. Càita nacái píacué: Uái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnánái irí nuináwaná ìwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néese cué piwènúadapíná nulíwa náiwitáise, níái yàcalé mìnánáica. Yásí píwacáidacué nulí níawa nùasunáipíná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé ìyacaná quíiracaalíni —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Uái inanáica ucàlidacaté Jesús iináwaná ìwali nalí níái ìyéeyéica yàcalé irìcu ìyéerica Samaria yàasu cáli ínata. Uumaca nalí: “Idéca icàlidaca nulí macáita nudéená numànica”, úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàcái

Mesíascani, yái nacuèrinápiná Dios ibànuèripinácate nali. ⁴⁰ Ináté níái samaritanoca idécanáami nàanàaca Jesús yàatalé, yá nasutáca ícha wawàsi iyamáanápináwa náapicha. Jesús ìyacaté náapicha pucháiba èeri. ⁴¹ Yá madécaná áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemìacáiná icàlidáaná nalíni. ⁴² Yá náimaca ulí úái inanáica:

—Siùca weebáidaca Jesús itàacái cà mírita abé pitàacái ìwallise, néese wadéca wéemìaca itàacái. Yá wáaliacawa báisíiri iyú Jesús ìwali Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, yái iwaseèripináca èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³ Néeseté idécanáami Jesús ìyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli ícha, yá idàbaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná. ⁴⁴ Jesús ímacáiná: Profeta yàasu cáli néeséeyéi càmita neebáida profeta itàacái, yái itàanírica Dios inùmalìcuíse, càmita nacái naicácani cáimiétaquéeri iyú. ⁴⁵ Jesús yàanàacaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái ìyéeyéica néeni natàidaca Jesús cayábéeri iyú nàyacáináaté Jerusalén ìyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, íná yéewa naicácaté macáita yái Jesús imàníricaté néenibàa, yái cà mírica áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁶ Néese Jesús yàanàaca áiba yàcalé néré ìipidenácatelé Caná, Galilea yàasu cáli ínatalé imàacacataléca úni iwènúacawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé ìipidenácatelé Capernaum ìyaca mawiénita Caná ìyacàlená irí. Iyacaté Capernaum ìyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica

máiníri cachàinica íbaidéerica rey irí, yái reyca icuèricaté nàasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica ìiri. ⁴⁷ Yái gobierno yàasu wenàiwica yéemìacanacáita Jesús iináwaná ìwali yàanàanáté Galilea yàasu cáli néré Judea yàasu cáli íicha, yá yàaca iicáca Jesús. Isutáca Jesús íicha wawàsi yàanápináwa icapèe néré ichùnìacaténá ìiri iwàwéeri yéetácawa. ⁴⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta piicá numànica yái càmíirica wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicacaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquéericuéca pínáidacawa piicáidaca nulí — íimaca yái Jesúsca. ⁴⁹ Quéwa gobierno yàasu wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìacàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuìri yéetácawa —íimaca. ⁵⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa. Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa íicha —íimaca yái Jesúsca. Yá asìali yeebáidaca Jesús itàacái, íná yèepùacawa icapèe nérépináwa. ⁵¹ Néese mawiénicaalíténi icapèe iríwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe irìcuíse náipunitáidacani. Yá náimaca irí:

—¡Cayábaca pìirica! ¡Cáucáni! —náimaca. ⁵² Néese isutáca yéemìawa nía càinácaalíté hora irìcu idé mecuní ichàbacawa íicha. Yá náimaca irí:

—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa íicha —náimaca.

⁵³ Néese yáaniri yáalíacawa hora ìwali, yáta horaca Jesús íimacatáicata irí: “Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa íicha”, càité íimaca yái Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéenánái yáapichawa.

⁵⁴ Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imànírica, yái cànírica wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùacawa Judea yàasu cáli ícha Galilea yàasu cáli néré.

5

Jesús sana al paralítico de Betzata

¹ Néeseté àniwa judíonái namànica áiba culto Jerusalén ìyacàlená irìcu, íná Jesús yàacawa néré àniwa. ² Jerusalén ìyacàlená néeni ìyacaté abéeri úni yàalu manuíri náiquéericaté cáli yèewiré mawiénita Jerusalén iwáiná inùma irí, abéeri inùma ípidenéeri Ovejanái yàasu. Yái úni yàalu manuírca ípidenéeri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri itéesewa cinco namanùbaca capìima nacáiyéi manuínaméyeyéi. ³ Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima irìcu mawiénita úni yàalu manuíri irí. Nàyaca néeni matuíyeyéi, éeruíyeyéi yàabàli nacái, máapinéeyéi nacái. Yá naliacawa cáli ínata natuíyàacaténá úni icusúanícawa. ⁴ Yácáiná áibaalíté ángel iricùacawa chènuníise yèewìadacaténá úni. Néese cawinácaalí idàbáanéeri cáuláiquéeri iricùacawa úni yáaculé, yásí cayábacani, yá uláicái ichàbacawa ícha càinácaalí uláicái wenàiwica idènièrica. ⁵ Néese ìyaca cáuláiquéeri asiali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáuláicacatèni treinta y ocho camuí. ⁶ Néeseté Jesús yàanàaca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáaliacáinatéwa iináwaná ìwali yái cáuláiquéerica yùuwichàacatéwa madécaná camuí, íná Jesús ímaca irí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —Ímaca yái Jesúsca. ⁷ Yái cáuláiquéerica ímaca irí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéenápiná núa úni yáaculé icusúacaalíwa yái única. Macái yàawiríata nuwàwacaalí nulicùacawa néré, yá áiba iricùacawa nupíchalé —íimaca. ⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Pimichàawa. Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa — íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yáta cayábaca yái asìalica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idàbaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùnìacani sábadò irìcu judíonái iyamáidacatáicawa.

¹⁰ Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca irí yái cáuláiquéerimica:

—Siùca sábadò wayamáidacatáicawa, ínà càmita wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunídaca pìalubáíwa —náimaca. ¹¹ Néese yái asìali íimaca nalí:

—Yáara ichùnìèrica núa íimaca nulí: ‘Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa’, íimaca nulí —íimaca yái cáuláiquéerimica. ¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Cawiná ichùulìa pichùnìaca pìalubáíwa, pìanápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pìrì? —náimaca.

¹³ Quéwa yái asìali càmita yáalíawa cawinácaalíni yái ichùnìèricaténi madécanácáiná wenàiwica iyaca néeni, Jesús nacái yàacatéwa íicha. ¹⁴ Néesecáwa Jesús yàanàaca yái asìalica templo irìcu. Yá Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába. Idéca cayábaca pía uláicái íicha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái yàanàaca pìwali — íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese yái asìali yàacawa icàlidaca judío íiwacanánái irí Jesús iináwaná ìwali ichùnìacaténi.

¹⁶ Iná níái judío íiwacanánáica nàuwideca namànica Jesús, nasàiwicaca irí wawàsi nacái mamáalàacata

ichùnìacáináté wenàiwica sábadò irìcu judíonái iyamáidacatáicawa. ¹⁷ Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Núaniri Dios íbaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —ímaca yái Jesúsca.

¹⁸ Iná níái judío íiwacanánáica máiní cachàiníwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicácani ichùnìacáiná wenàiwica sábadò irìcu judíonái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná ìwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, ímacáiná Dios ìwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹ Néeseté Jesús ímaca judío íiwacanánái irí: “Péemìacué cayábani, núaquéi Dios Iiri càmita yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuíquérica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imànírica, càita nacái numànica, núa Dios Iirica. ²⁰ Cáininácáiná Núaniri Dios iicáca núa, íná yásáidaca nulí macáita yái imànírica. Yásáidapíná nacái nuicá wawàsi cachàiníwanái, imàaquéeripinácué pínáidacawa piicáidaca nulí. ²¹ Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáaná wenàiwica yéetácáisi ícha yàcaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios Iirica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idèlàca icáuca. ²² Canácatáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná ìwali yùuwichàidáanápiná nía nabáyawaná ìwalísewa, Dioscáiná idéca imàacaca nucàlidáanápiná naináwaná ìwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nùuwichàidáanápiná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica. ²³ Idé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macái wenàiwica nàaca nucàaluíniná, núa Dios Iirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíniná. Cawinácaalí

wenàiwica càmírica yàa nucàaluíniná, càmita nacái nàaca Núaniri Dios icàaluíniná, yái ibànuèrica núa.

24 “Péemìacué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacái cayábéeri iyú, yeebáida nacái Dios itàacái, yái ibànuèrica núa, yái wenàiwicaca idènlaca siùcáisede icáucawa càmíri imáalàawa, yá iyapíná càiripínáta Dios yáapicha. Iná càmita iwàwacutápiná nuémìaca áibanái icháawàanáca iináwaná ìwali càinácaalíté imàni ibáyawanáwa, ìyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi íicha, idènlacáiná siùcáisede icáucawa càmíri imáalàawa. 25 Péemìacué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanái canéeyéi icáuca càmíri imáalàawa néemìanápíná nutàacái. Yá néemìaca nàyaca nutàacái siùca, núa Dios Iirica. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, nadènlapíná nacáucawa càmíri imáalàawa Dios yáapichawa. 26 Càide iyúwa Núaniri Dios idènlaná ichàiniwa yàacaténá nacáuca càmíri imáalàawa, càita nacái idéca imàacaca nudènlaca nuchàiniwa, núa Iirica, nùacaténá nacáuca càmíri imáalàawa. 27 Núaniri Dios idéca ichùulìaca nucàlidaca èri mìnánái iináwaná nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalìsewa, núa Dios Iirica, wenàiwicacáiná nacái núa, núa asìali Dios néeséerica. 28 Picácué pínáidawa máini càulenéericani yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí, yácáiná áiba èriwa macáita yéetéeyéimiwa néemìapíná nutàacái, núa Dios Iirica, numáidacaalípiná níawa. 29 Néemìacaalípiná numáidáaná nía, yásí namichàacawa càliculli irìcuíse. Cawinácaalí imàniyéicaté cayábéeri, namichàapínacawa nàyacaténá càiripínáta Dios yáapicha, quéwa

cawinácaalí imàníyéicaté ibáyawanáwa, namichàapínacawa nàuwichàacaténáwa càiripináta”, ímaca yái Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Jesús ímacaté judío íiwacanánaí irí: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapiná wenàiwicanáí iináwaná ìwali nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá. Nucàlidapiná nacáí naináwaná ìwali machacàníiri iyú nùuwichàidáanápíná níawa, càmícaíná numàni càide iyúwa nuwàwáaná. Néese numànica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná yái ibànuèrica núa aléi èeri iriculé. ³¹ Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa máiníiná cachàinica nùatá, yásí yéewaná piyúunáidacuéca canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. ³² Quéwa ìyacaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali cawinácaalí núa, yácata Juan el Bautistami. Yá núalíacawa icàlidacaté nùwali báisíiri iyú. ³³ Pibànùacatécué wenàiwica nasutácaténáté néemíawa Juan el Bautista càinácaalíté ímaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíiri iyú. ³⁴ Quéwa càmíiri máiní iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicanáí itàacáí. Nucàlidacáitacué pirí ìwali yái tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewanápinácué peebáidaca nutàacáí nuwasàacaténácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ³⁵ Péemíacué comparación: Juan ìyacaté càide iyúwa lámpara ipucuéricawa, icànéri wenàiwicanáí ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalácaténácué píiwitáise piyáanápínácué machacàníiri iyú. Yáté achúma èerita casímáicatécué piwàwa péemíaca Juan itàacáí. ³⁶ Quéwa ìyaca áiba wawàsi cawèníiri

Juan itàacái ícha. Yái numànírica càmírica áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá numànica, yácata yáasáidaca báisíri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa. ³⁷ Núaniri Dios, yái ibànùèrica núa, yácata nacái imàaquéericaté profetanái itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluté Dios imàacacáináté natànàaca itàacái, éwitacué càmícáaníta píalimá péemíaca Núaniri Dios itàaníca, càmítacué nacái píalimá piicácani. ³⁸ Quéwa càmítacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànùèricatécué pirí, càmícáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa asíali Dios ibànùèrica. ³⁹ Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise piyúunáidacáinácué piyapináca càiripináta ìwalíse yái péewáidáanácuécawa meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali. ⁴⁰ Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali, càicáanítacué càmíta piwàwa peebáidaca nulí pidèniacaténácué picáucawa càmíri imáalàawa Dios yáapícha.

⁴¹ “Càmíta nucutá mamáalàacata wenàiwicanái naicáanápíná núa càiride iyúwa máinírica cachàinica cháí èeri irícu. ⁴² Núalíacuéca nuicá píiwitáise. Yá núalíacawa càmítacué cáininá piicáca Dios. ⁴³ Núaniri Dios idéca ibànùacuéca núa píatalé, quéwa càmítacué pitáida núa cayába, càmítacué nacái peebáida nutàacái. Quéwa áibacaalí péenácué yàanàa icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yásí peebáidacuéca itàacái nutàacái ícha. ⁴⁴ Càmítacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinácué meedá pimànica iyúwa pinacáiyéi ìwàwáaná cayábacaténácué naicáca pía. Càmítacué

piwàwa pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténacué casímáica iicáca pía. ⁴⁵ Picácué pínáidawa nucháawàanápínacué piináwaná ìwali Núaniri Dios iríwa. Càmita iwàwacutá nucháawàacuéca piináwaná ìwali, ìyacáiná áiba icháawèericuéca piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèericaté tàacáisi pibáyawaná ìwalicué, éwitacué piyúunáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwasàanápínacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. ⁴⁶ Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicuise. Quéwa càmitacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisíiri iyú. Báisícaalícué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuéca nutàacái nacáitá Moiséscaíná itànàacaté nuináwaná ìwali. ⁴⁷ Quéwa càmitacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèericaté nuináwaná ìwali, íná càmita nacáicué peebáidapíná yái tàacáisi nucàlidéeripínacuéca pírí”, íimaca yái Jesúsca.

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹ Néesetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, áibaalí ípidenéri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. ² Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénácaalí yàawa, naicácáinaté imànica madécaná yái càmíríca wenàiwica idé imànica ichùnìacaténá cáuláiquéeyéi. ³ Néese Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa wáapicha wía yéewáidacaléca. ⁴ Mawiénicaté Pascua yàasu èeri judíonái imànicatáicaté yàasu cultowa máiníiri iwàwacutácawa nalí ípidenéri Pas-

cua. ⁵ Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèyèicawa yàatalépiná. Iná Jesús íimaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawèñaca nayáapíná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? —Íimaca yái Jesúsca.

⁶ Jesús isutáca yéemìawani yáalimáidacaténá iicáwa Felipe, yáalíacaténáwa càinácaalí Felipe ínánáidáanáwa, Jesúscáiná yáalíacatéwa càinácaalí imànínapínáté wàacaténá wenàiwica iyáapíná.

⁷ Néese Felipe íimaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapíná. Ewita wadèñacaalí doscientos denario imanùbacatá, yái doscientos èeri iwènicatái, càicáaníta caná yéewanáwa wawèñaca pan cayába yáaliméeripíná wàaca nayátá, ibatàa púubanamáanápínátá — íimaca. ⁸ Néese abéeri wéená, wía yéewáidacaléca, íipidenéeri Andrés, yái Simón Pedro iméeréerica, íimaca Jesús irí:

⁹ —Iyaca cháí abéeri sùmàì idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imìdecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —íimaca yái Andrésca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Pichùulìacué náawinacawa canánama — íimaca yái Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nàyaca cawàwanáta cinco mil namanùbaca asianái. Càmita waputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái. ¹¹ Néese Jesús yeedáca níái panca icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacaténá wawacùaca wenàiwicanái iríni, níái yáawinéeyéicawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imìdecaná yáapicha,

yá wawacùaca nalíni, càinácaalíté imanuíca nawàwa nayáaca. ¹² Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Piacué peedá yéenáimi imàaquéericawa, ipíchaná yúucacawa —ímaca yái Jesúsca. ¹³ Iná wàaca weedáca pan yéenáimi imàaquéericawa, yá wapuniadaca doce namanùbaca mapíiri pan yéenáimi iyú, yái imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan ícha. ¹⁴ Níái wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yái cànírica áiba wenàiwica idé imànica, íná náimaca nalíwáaca:

—Báisíta yácata yái profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçúse, yái wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi iwali yàanèeripináté aléi èeri iriculé —náimaca. ¹⁵ Quéwa Jesús yáaliacawa nawàwáaná náibàacani cachàiníiri iyú namàacacaténá Jesús iyúwa nàasu rey icùanápiná nía, íná Jesús yàacawa náicha dúli ínatale iyacaténá abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicùà wàacawa Galilea icalisaniná néré. ¹⁷ Néese wawàlùacawa barca iriculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abéemàalé calisa ícha wàanàacaténá Capernaum iyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús càníritàacá yàanà wàatalé. ¹⁸ Néese manuíri màladàca imichàacawa cáulicáiná ipùà wía cachàini. ¹⁹ Néese máadáini watenácaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idècuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús yèepuníriwa úni inàniacubàa, mawiénita yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama,

càmicáiná wáalía waicácani. ²⁰ Quéwa Jesús íimaca walí:

—¡Núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca walí.

²¹ Néese casímáiri iyú weedáca Jesús barca iriculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²² Mapisáita àniwa níai manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaquéeyéicaté abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha nawàwacaté nacutáca Jesús. Náalíacawa càmítaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yái abéeri barcaca iyéericaté néeni. ²³ Quéwa abénaméeyéi wenàiwica Tiberias iyacàlená néeséeyéi nàanàaca barca iricu mawiénita cáli irí yái cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàaca Díos irí cayábéeri. ²⁴ Néese wenàiwicanái càmicáínaté nàanàa Jesús, càmicáiná nacái nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca iriculé nachàbacaténá calisa nàanàanápíná Capernaum iyacàlená néré nacutácaténáni, yái Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Idécanáamité nàanàaca abéemàalé calisa íicha, yá nàanàaca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pianàa aléi?

—náimaca. ²⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Péemlàcué cayába, càmítacáwa pialía péemlàca càinácaalí íimáaná yái numànírica càmíirita áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, íná picutácuéca núa yàacàsi ìwalínápíná meedá. ²⁷ Picácué máiní cáinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri

irìcu imáalàapinácáináwa meedá caquialéta yái yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawènírica piicáca yái yàacàsica yèerica picáuca càníri imáalàawa, yái Dios yúuleca nuèripinácuéca pirí, núa asiali Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténácué picáuca càníri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca. ²⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca. ²⁹ Jesús íimaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacái, núa wenàiwica Dios ibànuèrica —íimaca yái Jesúsca. ³⁰ Néese nasutáca néemìawani:

—¿Càiríná wawàsi áiba wenàiwica càníri idé imànica pimàníripiná waicá yéewanápiná weebáidaca pitàacái? ¿Càinásica píalimá pimànica? ³¹ Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càinàwàiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Salmos irìcu: ‘Imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníise èeri imanùbaca nayáapiná’, càì profeta itànàacaté Moisés iináwaná ìwali —náimaca. ³² Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, Moisés càmitaté yàa nayáapiná pan chènuníiséeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siùcáisede yàacué pirí yái báisíri yàacàsi chènuníiséerica. ³³ Núacata yái Dios yúule cáurica Dios yèericuéca pirí, núa iricuèricawa chènuníise, yá nùaca nacáuca càníri imáalàawa níái èeri mìnánáica —íimaca yái Jesúsca. ³⁴ Néese nasutácani:

—Uwé, pía wayáa yái yàacàsica mamáalàacata — náimaca. ³⁵ Jesús íimaca nalí:

—Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwicanáí icáuca càmíiri imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri irìcuíri yàacàsi, càicáaníta máapitacué pía àniwa, macàlacué nacái piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimànicaalícué nacái càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuíbanáicuéca piwàwa Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa casímáiná wenàiwica càmíiyéica máapi, càmíiyéi nacái macàla iwàwa. ³⁶ Quéwa nudéca nucàlidacuéca piríni, éwitacué piicácaníta yái numànírica, càicáanítacué càmita peebáida nutàacái mamáalàacata. ³⁷ Cawinácaalí Núaniri Dios imàaqueeyéica nùasunáipiná, níata yeebáidapiná nutàacái. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái, canácatáita núuca nuíchawa nía. ³⁸ Càmita nùanàa chènuniise numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa. ³⁹ Núaniri Dios yái ibànuèrica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicanáí yéená, Dios imàaqueeyéica yeebáidaca nutàacái. Néese Dios iwàwa numichàidaca nía yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa. ⁴⁰ Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadèniaca nacáucawa càmíiri imáalàawa Dios yáapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Dios lírica núa, yeebáidéeyéi nacái nutàacái. Néese numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali íimacáinaté: “Núacata yái Dios yúuleca chènuníiséeri Dios

yèericuéca pirí, nùacaténácué picáuca cà míri imáalàawa”, íimaca. ⁴² Yá náimaca nalíwáaca:

— ¡Yácata Jesús meedá, yái José ìirimica! Wáalíaca waicáca isèenái, yáanirimi, yáatúa nacái. ¡Chèiwaca meedá yái icàlidacáiná iricùacasawa chènuníse! — náimaca. ⁴³ Néese Jesús íimaca nalí:

— Picácué càì pitàaní piríwáaca. ⁴⁴ Abéerita Núaniri Dios imàaquéeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca nía. Yá numichàidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa. ⁴⁵ Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Càité íimaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa macáita yéemièyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéeyéi nacáíwa ìwali, neebáidapiná nutàacáíwa.

⁴⁶ “Canácatàacá áiba nuícha iiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuèrica chènuníse, nudéca nuicácani. ⁴⁷ Péemiácué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idènàca siùcáise de icáucawa cà míri imáalàawa. ⁴⁸ Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa. ⁴⁹ Pìawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica íipidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníse idècunitàacá nèepunícawa manacúali yùucubàa càinàwàiri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicalíté nía, yáté néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetánáwa. ⁵⁰ Quéwa nucàlidacué pirí nùwaliwa, núacata yái yàacàsica iricuéricawa chènuníse: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, ìyapiná càiripináta Dios yáapicha. ⁵¹ Núacata yái yàacàsica cáurica

iricuèricawa chènuniise: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsi cáurica, idènìapiná icáucawa cà míiri imáalàawa Dios yáapicha. Yái yàacàsi nuèripiná nali, yácata nuiná yái. Yá numàacapiná nuináwa nuétácaténáwa yéewanápiná èeri mìnáná nadènlaca nacáucawa cà míiri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca yéewáidacaténá nía imàacáanápinaté icáucawa.

⁵² Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca naliwáaca chàinisíiri iyú. Yá néemíanícawa, náimaca naliwáaca:

—¡Canáca yéewaná yàaca wayáa iináwa yái asìalica!
—náimaca. ⁵³ Jesús íimaca nali:

—Péemlàcué cayábani, cà micaalícué piyáa nuiná, núa asìali Dios néeséerica, cà micaalícué nacái pìira nuíraná, cà mitacué pidènìapiná picáucawa cà míiri imáalàawa. ⁵⁴ Cawinácaalí iyéerica nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, idènlaca siùcáisede icáucawa cà míiri imáalàawa; néese numichàidapinácani yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa. ⁵⁵ Cayábéeri yàacàsi yái nuináca. Cayábéeri nacái nuíraná wenàiwica ìirapiná. ⁵⁶ Cawinácaalí iyéeri nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, ìyaca abédanamata núapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha. ⁵⁷ Núaniri Dios yái ibànuèrica núa ìyaca càiripináta. Núa nacái nùyaca càiripináta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca cà míiri imáalàawa. ⁵⁸ Nucàlidacué piri nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuniise. Yái yàacàsica cà míiricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica plawirináimi iyéericatécué, quéwaté béeyéicaalí nía, yá néetácatéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca cà míiri imáalàawa. Quéwa

cawinácaalí iyéerica yái yàcàsica nuèripináca irí, idènìapiná icáucawa cà míri imáalàawa —cài Jesús icàlidaca nalí comparación, yéewáidacaténá nía iwàwacutáanápináté imàacaca icáucawa yéewacaténá yàasu wenàiwica nadènìaca nacáucawa cà míri imáalàawa.

⁵⁹ Càité Jesús yéewáidaca judíonái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacàalu irìcuwa Capernaum iyacàlená néeni.

Palabras de vida eterna

⁶⁰ Néeseté manùbéeyéi néená níai yèepuníyèicatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idécanáamité néemìaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú nía, yá náimaca nalíwáaca:

—Máiní càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¡Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimaca. ⁶¹ Quéwa Jesús yáalíacawa natàaníca báawéeri iyú itàacái ìwali. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué báawa péemìacani, yái nucàlidéericuéca pírí? ⁶² Néese, ¿càinásicué píináidacawa piicácalícué núa, asìali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aléera nùyacataléca bàaluité? ⁶³ Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yásí canéerica iwèni meedá yái nuínacatá. Yái comparación nucàlidéericuéca pírí yàacàsi ìwali íimáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca cà míri imáalàawa peebáidacaalícué nutàacái báisíri iyú. Càmita íimáaná iwàwacutácué piyáaca nuínásíwa. ⁶⁴ Quéwa nàyaca abénaméeyéi pèewi cà míiyéipiná idènìà icáucawa cà míri imáalàawa càmicáiná neebáida nutàacái —íimaca yái Jesúsca. Cà Jesús íimaca yácáiná idàbacatáiseté

imáidaca yéewáidacalénaiwa quéechatécáwa, yáté yáaliacawa cawinácaalí nía càmlíyèipinácaté yeebáida itàacái, yáalía nacáíwa chánácaalí wéená itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

⁶⁵ Néese Jesús íimaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucàlidacuéca piríni canácata yáaliméeri nùasu wenàiwicapiná càmicaalícáwa Núaniri Dios imàaca yeebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁶ Néese madécaná néená níái yèepuníiyéicatéwa quéechatécáwa Jesús yáapicha nèepùacawa íicha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha. ⁶⁷ Néese Jesús isutáca yéemiawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipináta nacáíwa? — íimaca yái Jesúsca. ⁶⁸ Quéwa Simón Pedro íimaca irí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icàlidéeri walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wadèniacaténá wacáucawa càmliri imáalàawa. ⁶⁹ Weebáidaca pitàacái. Wáalíaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios Iirica —íimaca yái Pedroca. ⁷⁰ Jesús íimaca walí:

—Nudéca nuedácuéca pía, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenácué Satanás yàasu —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Càité Jesús icàlidaca Judas iwali, yái Simón Iscariote ìirimi. Ewita abéeri wéenácáanítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáaníta Judas itéenápinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

7

Los hermanos de Jesús no creían en él

¹ Néese Jesús yèepunícatewa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Càmitaté iwàwa ìyaca Judea yàasu cáli íinata, níacáiná judío íiwacanánái nawàwacaté nanúacani. ² Quéwa mawiénicaté judiónái yàasu culto abéeri semanéerica íipidenéeri Enramadas, nàyacaténaté caplíma irìcu. ³ Iná Jesús yéenanái náimaca irí:

—Picá piyamáawa cháí, néese píawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá píasu wenàiwica ìyeyéica néeni naicáca yái pimàníirica cà mírica áiba wenàiwica idé imànica. ⁴ Aiba iwàwacaalí manùba wenàiwica náalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi íbàacanéeri iyú. Báisícaalí píalimá pimànica yái cà mírica wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pimànicani manùba wenàiwica yàacuésemi — náimaca. ⁵ Càica Jesús yéenanái icàlidaca iríni, càmicáiná nacái neebáida irí. ⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitàacá nuénáiwaná yàanàa, quèwacué píalimá píibaidaca píasu wawàsiwa macái èeri ímanùbaca. ⁷ Aibanái èeri mìnánái cà míyéica yeebáida nutàacái càmitacué yéewa báawaca naicáca pía, quéwa báawaca naicáca núa numàacacáiná náalíacawa nabáyawaná ìwaliwa. ⁸ Pìacuéwa culto néré, núa quéwa càmitàacá nùawa siùca, càmicáinátàacá nuénáiwaná yàanàa cayába —íimaca yái Jesúsca. ⁹ Néese idécanáami càì icàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰ Néeseté idécanáami Jesús yéenanái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Càmita quéwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha;

yàacawa batéwa ibàacanéri iyú. ¹¹ Néese judío íiwacanánái nacutácani culto yaalí, Jerusalén iyacàlená irìcu. Yá nasutáidaca néemìawa wenàiwicanái:

—¿Alénásica yáara asìalica? —náimaca. ¹² Nía nacái wenàiwicaca natàaníca ibàacanéri iyú naliwáaca Jesús ìwali: “Cayábéeri íiwitáise”, náimaca. Quéwa áibanái náimaca: “Càmíirita cayába, ichìwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca. ¹³ Quéwa macáita natàaníca Jesús ìwali ibàacanéri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níái báawéeyéica iicáca Jesús. ¹⁴ Idècunitàacá namànica culto semana ìwallabàacatái, yáté Jesús iwàlùacawa templo irìculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. ¹⁵ Níái judío íiwacanánáica nánáidacawa manuísíwata néemìaca Jesús yéewáidáaná. Yá náimaca ìwali:

—¡Canéeri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmicáináaté yéewáidawa wàasu escuela irìcu! —náimaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Jesús íicha. ¹⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía ìwali càmlírita nùasu tàacáisi. Nucàlidacué pirí yàasu tàacáisi yái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa. ¹⁷ Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáalíacawa nuéwáidaca nía Dios yàasu tàacáisi iyú; náalía nacáíwa càmita nuéwáida nía nùasu tàacáisi iyúwa meedá. ¹⁸ Cawinácaalí itàaníríca íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimiétacaná, quéwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Núaniri Dios íimiétacaná, yái ibànuèrica núa. Iná nutàaníca báisíríca iyú, núacáináta yái báisíríca, càmita nacái nuchíwa.

19 “Profeta Moisés icàlidacaté pìawirináimicué iríni càinácaalí Dios iwàwáanácué pìmànica. Quéwa canácatacué pèewi áiba imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánácué piwàwa pinúaca núa? —Ímaca yái Jesúsca. 20 Néese níái wenàiwicanáica náimaca irí:

—¡Demonio ìyaca piwàwalicu idacuèri píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá! ¡Canácata iwàwéeri inúaca pía! —náimaca. 21 Néese Jesús ímaca nalí:

—Macáitacué pínáidacawa manuísíwata piicáidaca yái numàníricaté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicuécawa, nuchùnìacaalíté cáuláiquéeri asíali, íná báawacuéca piicáca núa numànicáiná yái wawàsi píiméericuéca ìwali càníricasa Dios imàaca wamànica sábado irìcu judíonái iyamáidacatáicawa. 22 Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábado irìcu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawàsi Dios ichùulìerica wamànica. Càita ìyaca circuncisiónca. Profeta Moisés yéewáidacaté nía circuncisión ìwali, càide iyúwaté wàawirináimi imànínaté circuncisión néenibe asíanái iríwa madécaná camuí Moisés ipíchawáise. Yái Moisés yéewáidacaté nía iwàwacutáanácué pìmànica circuncisión sùmài irí abéeri semana idénáami imusúaca iicá èeri éwita iyacáaníta sábado piyamáidacatáicuécawa. Iná pìmànicuéca circuncisión péenibe asíanái iríwa càinácaalí èeri iwàwacutácatáicué pìmànicani, yéewacaténácué pìmànica machacànìiri iyú càide iyúwa Dios ichùullaná. 23 Càita pìmànicuéca càide iyúwa profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi Dios inùmalìcuíse, yá pìmànicuéca circuncisión péenibe asíanái iríwa éwitacué iwàwacutácáaníta pìmànicani sábado irìcu

wayamáidacatáicawa, idèniacaalí abéeri semana yái sùmàica. Néese, ¿cánacué báawa piwàwa núapicha ìwalíse yái nuchùnìanáca macái iiná yáara asìalica cáuláiquéerimica sábadò piyamáidacatáicuécawa? ²⁴ Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná ìwali ipíchawáisecué píalíá nàwali cayába càinácaalí namàníná. Iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú ipíchawáise picàlidacuéca naináwaná ìwali. Néese, pitàanicué báisíiri iyú —ímaca yái Jesúsca.

Jesús habla de su origen

²⁵ Idécanaamité néemiaca Jesús ímáaná, néese abénaméeyéi iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús, yái asìali judío íiwacanánái nacutéerica nanúacaténáni! ²⁶ Piicácué yái, itàaníca iyúwa iwàwáaná itàaníca macái wenàiwica yàacuése, quéwa wáiwacanánái càmita nàalàa cachàiníiri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái náináidacawa ìwali Mesíascani, wacuèrinápiná wía judíoca, Dios ibànuèrica walí. ²⁷ Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáalíacáináwa ácatáiséericaalí yái asìalica, quéwa Mesías yàanàacaalípiná, yá canáca yáaliéripiná ìwali síisáanéericaalíni —náimaca. ²⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo irícu, yá yéemiaca yái náiméerica ìwali. Néese Jesús íimaca cachàiníiri iyú:

—Piyúunáidacuéca píalíacawa nùwali. Piyúunáidacué nacái píalíacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàaca Dios ibànùacáiná núa, yái Dios báisíirica, càníricué píalíá

ìwali. ²⁹ Núalíaca Dios ìwali nùanàacáiná yàatanáise. Ibànùà nacái núa néese —ímaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese judío íiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànalìculé, quéwa càmitaté náibàani càmicáinátàacá Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipinácaténi. ³¹ Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yái asialica imànicáiná macái íiwitáaná yái càmlírica áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmalìcuíse, yái Mesías yàanèripinácaté icùacaténá wía, wía israelitaca —náimaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³² Néeseté abénaméeyéi fariseo néemìlaca wenàiwicanái itàaníca ibàacanéri iyú nalíwáaca Jesús ìwali. Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái yáapicha nabànùaca nàasu úwináywa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápináni presoíyéi ibànalìculé. ³³ Iná Jesús íimaca:

—Nùyacué pèewi achúma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yái ibànuèricaté núa. ³⁴ Néese picutápinácué núawa, quéwacué càmita pidé pìanàaca núawa càmicáinácué yéewa pìanàaca néré nùyacatalépináca —ímaca yái Jesúsca. ³⁵ Néese judiónái náimaca nasutáca néemìlawa níawáaca:

—¿Alénásica yàawa yái asialica càmicatalépinácasa wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanái yàatalé iyéeyéica càmlíyéi judío yèewiré yéewáidacaténá càmlíyéi judío. Quéwa canápináta

meedá yàacawa, càmicáiná neebáida itàacái.
³⁶ ¿Càinásica ímáaná? ‘Picutápinácué núawa
 quéwacué càmita pidé pìanàaca núawa càmicáinácué
 yéewa pìanàaca néré nùyacatalépináca’, càì íimaca
 —náimaca, naicáaníca Jesús iquíniná.

Ríos de agua viva

³⁷ Aiba èerité namáalàidáanápíná namànica culto,
 máiníiri iwàwacutácawa nalí yái èerica. Yá Jesús
 ibàlùacawa nàacuésemi, yá íimaca cachàiníiri iyú,
 icàlidaca nalí comparación:

—Pìwàwacaalícué picáucawa cà míiri imáalàawa
 càide iyúwa macàléeyéi iwàwa nawàwacaalí úni,
 néese peebáidacué nutàacái. Yásí nùacué picáuca
 cà míiri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca
 úni, cawinácaalí macàléeyéica iwàwa. ³⁸ Càide
 iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta itànèericaté Dios
 inùmaliçuise, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica
 nutàacái, idènìapíná cáuri úni iwàwalícuwa, yái úni
 cáurica yèerica icáuca cà míiri imáalàawa càide iyúwa
 cayábéeri únibàa depuíwéeri canácatáita chuìni
 —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús icàlidaca nalí yái comparaciónca
 yéewáidacatená nía Espíritu Santo iwali,
 yái icuèripínacaté náiwitáise cawinácaalí
 yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yái úni cáurica
 ímáanáca càicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa
 néenialíté càmitàacá Espíritu Santo yàanàaca
 aléi èeri iriculé càmicáinátcá Jesús yéetáwa,
 càmicaalítécá nacái imichàawa chènuniré iyacatená
 cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha. Inaté càmitàacá
 yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri iriculé.

División entre la gente

⁴⁰ Néeseté abénaméeyéi néená níái wenàiwicaca idécanáami néemìaca Jesús itàacái, yá náimaca:

—Báisícata profetacani yái Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi profeta ìwali yàanèripinácaté yéewáidacaténá wía —náimaca.

⁴¹ Aibanái íimaca:

—Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái íima:

—Càmita yéewa wacuèrinápiná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese. ⁴² Iwàwacutá rey David itaquérinámicani yái Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná profetanái itànèricaté. Iwàwacutá nacái imusúaca iicá èeri Belén ìyacàlená irìcu, yái yàcaléca David imusúacatalécaté iicá èeri. Quéwa yái asìalica Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáináté néemìaca Jesús iináwaná ìwali imusúacaté iicá èeri Belén ìyacàlená irìcu, rey David itaquérinámi nacáicani, yái Jesúsca. ⁴³ Càita nánáidacawa Jesús ìwali, íná càmita abédanama náiwitáise náapichawáaca níái wenàiwicaca. ⁴⁴ Aibanái nawàwa náibàacani quéwa càmitaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Néeseté úwinái icuèyéica templo nèepùacawa fariseonái yàatalé, sacerdote íiwacanánái nacái. Yá náimaca úwinái irí:

—¿Cánácué càmita pité néeseni? —náimaca.

⁴⁶ Néese úwinái íimaca nalí:

—¡Canátàacá áiba wenàiwica itàanírìca àta siùca nacáide càide iyúwa itàaníná yáara asìalica! —náimaca. ⁴⁷ Néese fariseonái náimaca nalí:

—¿Pimàacasicué ichìwáidaca píla nacái càide iyúwa ichìwáidáaná áibanái? ⁴⁸ Canácata wéená wía

náiwacanánáica, wía nacái fariseoca, canácata wéená yeebáidéeri itàacái. ⁴⁹ Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmiyéi yáalíawa Dios itàacái ìwali, Dios yúuquéeyéipiná íchawa meedá —náimaca.

⁵⁰ Néese Nicodemo yái fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá ìyaca néeni fariseonái yèewi, judío íiwacanánái nacái. Yá Nicodemo íimaca nalí:

⁵¹ —Dios itàacái càmita ibatàa wanúaca wenàiwica àta wéemìacataléta icàlidaca iináwanáwa, wáalíacaténáwa ìwali yái imànínáca —íimaca yái Nicodemoca. ⁵² Néese náimaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeséeri nacái? Pitàaníca máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeséeyéica. Pía péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté, yásí píalíacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —náimaca naimáichacáináté abénaméeyéi profeta nàanàacaté Galilea yàasu cáli néese. ⁵³ Néese nèepùacawa macáita nacapèe néréwa.

8

La mujer adúltera

¹ Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré ípidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná. ² Néese mapisáita àniwa amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacaténá nía.

³ Néese abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu, fariseonái nacái natéca inanái Jesús yàatalé, abéechúa inanái canìríchúa. Nàanàacaté

úa idècunitàacá uimáca áiba asìali yáapicha càmlírica unìrisíwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níái iyéeyéica néeni. ⁴Yá náimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wenàiwica, wadéca wàanàaca úái inanáica idècunitàacá uimáca áiba asìali yáapicha càmlírica unìrisíwa. ⁵Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise íimaca iwàwacutáanápíná wanúaca úa íba iyú cawinácaalí inanái iiméechúaca áiba asìali yáapicha càmlírica unìrisíwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca ùwali úái inanáica? —náimaca.

⁶ Nasutáca néemlawa Jesús yéewanápiná náalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàcaténá iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa. ⁷ Quéwa nasutáca néemlawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá íimaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáquéi mabáyawanéeri, yásí iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa. ⁹ Quéwa idécanáami néemlacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namàníríca, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níái béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese ùuculiyéi nàacawa náicha. Idécanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa. Yá iicáca úái inanáica ibàlùèchúacawa abéechúata. ¹⁰ Néese Jesús isutáca yéemlawa úa:

—¿Néeni níái icháawèyeyéica piináwaná ìwali?
¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná
ìwalísewa? —Íimaca yái Jesúsca. ¹¹ Néese úumaca
Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa
—úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siùcade
pìawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —Íimaca yái
Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹² Néeseté wenàiwicanái ìwacáidáyacacawa Jesús
yàatalé àniwa, yá íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa
camalási cháí èeri irìcu nuéwáidacáiná èeri mìnaná
náalíacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yeebáidèyeyéica
nutàacái càmita nèepuníwa catéeri náiwitáise
yáapichawa iyúwa wenàiwica càmiyeyéica yáalía
Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata
nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica
náiwitáise, náalíacaténá Dios ìwali, nùacáiná nacáuca
càmíiri imáalàawa —Íimaca yái Jesúsca. ¹³ Néese
fariseonái náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná pi-
ináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenàiwica
yáalíacawa asáisi báisícaalíni —náimaca. ¹⁴ Jesús
íimaca nalí:

—Cawèníriiquéi yái nucàlidéerica éwita
nucàlidacáaníta nuináwaná ìwaliwani, núalíacáináwa
sísáanácaalí nùanàa, núalía nacáíwa alénácaalípiná
nùawa. Quéwa càmitacué píalíawa sísáanácaalí
nùanàaca, alénácaalí nacái nùapináwa. ¹⁵ Pidécuéca
píimaca áibanái ìwali iwàwacutáanása Dios
yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa

píináidacuéca meedáwa èeri mìnánái íiwitáise iyú. Néese càmita càì nuínáidacawa. Càmita nacái nuémia naináwaná ìwali chái èeri irícu nùuwichàidacaténá nía. ¹⁶ Quéwa núumacaalí siúca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásí nùuwichàidaca nía machacàníiri iyútá, càmicáiná nuínáidawa nulínáamitawa nùuwichàidáanápíná níatá, néese nuínáidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná. ¹⁷ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluité íimaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica íiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápíná áibanái iináwaná ìwali, yásí cawènica natàacái. ¹⁸ Uwé, nàyaca pucháiba icàlidéeyéica nuináwaná ìwali cawinácaalí núa: Núacata icàlidéerica nuináwaná ìwaliwa, yácata nacái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, icàlida nacái nuináwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawèníirica watàacái pucháibacáiná wía —íimaca yái Jesúsca. ¹⁹ Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wémìlaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núalíacawa càmitacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacái nuíwítáise. Núalíacawa nacái càmitacué píalía Núaniri Dios ìwali. Píalíacaalícuéwa cawinácaalí núatá, yá píalíacuécawa nacái Núaniri Dios ìwalitá —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Càité Jesús íimaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu, mawiénita ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaquéericaté Dios irípiná ofrenda iyú.

Quéwa càmitaté náibàani càmicáinátécáwa Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipináténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

²¹ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níai judío íiwacanánáica:

—Yá nùacawa mesúnamáita, néese picutápinácué núawa, nuwasàacaténácué pía yùuwichàacáisi íicha, quéwa càmitacué pidé pìanàaca núa, íná péetápinácuécawa méetàuculé Dios íicha pibáyawaná yáapichacuéwa. Nùacawa aléera canácatalépináca yéewanácué piwàlùacawa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese judío íiwacanánái náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta inúapináca yáawawa íná càì íimaca yàanápínáwa alénácaalí caná yéewaná wawàlùacawa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná. ²³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Eeri mìnanáicuéca pía, quéwa núaquéi chènuníiséeri. Piyacuéca cháí èeri iricu quéwa càmita èeri mìnali núa. ²⁴ Iná nudéca núumacuéca pírí péetáanápínáca méetàuculé Dios íicha pibáyawaná yáapichawa. Càmicaalícué peebáida iyúwa núumáanácué pírí cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa pibáyawaná yáapichawa —íimaca yái Jesúsca. ²⁵ Néese náimaca Jesús írí:

—¿Cawiná pía? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Nudàbacaalíte nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué píríni mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siùcade canápináta meedá nutàanícuéca píapicha càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái. ²⁶ Iyaca madécaná wawàsi nucàlidacaténácué pírí péemlàcaténácué pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuèrica núa itàanica báisíri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidérica

èeri mìnánáí irí yácata tàacáisi nuémìèrica icàlidaca, yáí ibànuèrica núa —íimaca yáí Jesúsca.

²⁷ Quéwa níái judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca ìyaca Yáaniri Dios ìwaliwa. ²⁸ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pimichàidacaalípinácué núa cruz ìwali pinúacaténácué núa, núa aslali Dios néeséerica, yásí píalíacuécawa nùwali núacata yáí càide iyúwacué núumáaná píri. Píalíapínácué nacáíwa càmita numàni wawàsi nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa. ²⁹ Yáí Núaniri Dios ibànuèrica núa ìyaca núapicha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —íimaca yáí Jesúsca.

³⁰ Jesús idécanáami càì íimaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹ Néeseté Jesús íimaca nalí abénaméeyéi judío icàlidéeyéica neebáidáanása itàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pímanícaténácué càide iyúwa nuchùulíanácué píá, yásí nuéwáidacalécuéca píá báisíiri iyú. ³² Yásí píalíacuécawa ìwali yáí nutàacái báisírira. Yá nutàacái báisírira iwasàapínácué píawa —íimaca yáí Jesúsca. ³³ Náimaca irí:

—Wíaquéi Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanáí yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápinása wíawa! —náimaca.

³⁴ Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué cayába, cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, namànica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùulíaná nía, càide

iyúwa áibanái wenàiwica íbaidáaná mawèníri iyú náiwacali iríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía. ³⁵ Náiwacali càmita íma yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénásàiriquéi’, càmita íma. Néese ímaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nuìrica yái’, càì ímaca. ³⁶ Iná núa Dios Iirica, nuwasàacaalícué pía pibáyawaná íchawa, yásí càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa pibáyawaná ichùulianácué pía, Dios yéenibecáinácué pía báisíta. ³⁷ Nualíacawa Abraham itaquénáinámicuéca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmicáinácué peebáida nutàacái. ³⁸ Nucàlidacué pirí ìwali yái báisíri tàacáisica Núaniri Dios yásáidéerica nulí. Quéwa nualíacawa pimànicuéca càide iyúwa píaniri ímáanácué pirí —ímaca yái Jesúsca. ³⁹ Náimaca Jesús irí:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Báisícaalícué Abraham itaquénáinámica pía piwàwalícuéwatá, yá pimànicuéca càide iyúwaté Abraham imànínatá. ⁴⁰ Quéwa éwita nucàlidacáanáitacué pirí báisíri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicáaníta piwàwacué pinúaca núa meedá. ¡Càmitaté Abraham iwàwa ínúaca wenàiwica Dios ibànuèyéicaté Abraham yàatalé! ⁴¹ Pimànicuéca meedá càide iyúwa píaniri imàníná —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Càmíiyéica wáatúa yéenibe úalani irícuise wíaquéi. Wadènia abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíniná, yái Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàacaténá ídolo cuwáiná yéenáiwaná icàaluíniná —náimaca. ⁴² Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisícaalícué Diosquéi píaniricatá, yásí cáininácuéca piicáca núatá, Dios néeséericáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanàa nùasu wawàsi ìwaliwa meedá, néese Dioscata yái ibànuèrica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná.
⁴³ ¿Cánácué càmita píalimá píalíaca péemíaca yái nucàlidéericuéca pírí? Núalíacawa càmitacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, íná càmitacué píalimá píalíaca péemíaca càinácaalí ímáaná.
⁴⁴ Píaniricué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwicaca. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás idéca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siùca nacáide. Càmita íináidawa báisíiri tàacáisi ìwali, báawacáiná Satanás iicácani. Itàníca yáawamita chìwái mamáalàacata càide iyúwa íiwitáise iyáaná, cachìwéericáiná meedáni. Yácata chìwái yáanirica, yái Satanásca, imàacacáiná wenàiwica itàníca chìwái.
⁴⁵ Quéwa nucàlidacáinácué pírí báisíiri tàacáisi, íná càmitacué peebáida nutàacái.
⁴⁶ Macáitacué píalíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué pírí báisíiri iyúni, íná ¿cánácué càmita peebáida nutàacái?
⁴⁷ Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmitacué Dios yéenibe pía, íná càmitacué piwàwa peebáidaca itàacái — ímaca yái Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

⁴⁸ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté pìwali machacàníiri iyúni wáimacaalíté pìwali samaritanosàirica pía, càníiri judío ìiri meedá. Iyaca nacái demonio piwàwalícu

idacuèrica píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá — náimaca. ⁴⁹ Jesús íimaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwalicu. Yái numànírica numànicani núasáidacaténá cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmitacué piicá núa cáimiétaquéeri iyú. ⁵⁰ Càmita nucutá wenàiwica nacàlidacaténá cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yásáidapiná cawinácaalí cabáyawanéeyéi. ⁵¹ Péemiacué cayábani, cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa nutàacái íimáaná, idènlaca siùcáisede icáucawa càníiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca. ⁵² Néese judío íiwacanánái íimaca irí:

—Siùca wáalíacawa báisíiri iyú demonio ìyaca piwàwalicu. Néetácatéwa macáita profetaca icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise bàaluité, Abraham nacái yéetácatéwa. Néese, ¿cáná càì píimaca: ‘Cawinácaalí imànírica càide iyúwa nutàacái íimáaná, idènlaca siùcáisede icáucawa càníiri imáalàawa’, cáná càì píimaca? ⁵³ ¡Pía càníiri cachàini lícha yái wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetácatéwa, nía nacái profetaca néetácatéwa nacái. Càmita yéewa cachàiníiri náicha pía. ¡Càmita máini cachàiníirica pía càide iyúwa piyúunáidáaná! — náimaca. ⁵⁴ Jesús íimaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa cayábéerica núatá, yásí canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericué ìwali Picuèrinásacué Dioscani. ⁵⁵ Quéwa càmitacué píalía Dios ìwali càinácaalí íiwitáise ìyaca. Núacata yái yáaliéerica Dios ìwali. Núumacaalí càmitasa

núalía Dios ìwalitá, yásí nucàlidaca nuchìwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa núalíaca Dios ìwali báisíiri iyú, nuebáida nacái càide iyúwa íimáaná. ⁵⁶ Pìawirimicué Abraham casímáica iwàwa bàaluité Dios imàacacáináté Abraham yáaliacawa nuénáiwánápiná ìwali, nùanàacatáipináté aléi èeri iriculé. Yáté Abraham yáaliacawa nùanàanápináté, íná yéewa casímáicaté Abraham iwàwa manuísíwata —ímaca yái Jesúsca. ⁵⁷ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Càmitàcá pidèna cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná iyacaté néese siùca dos mil camuí — náimaca. ⁵⁸ Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayábani, núacata yái ìyéericaté càiripináta ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, núacáiná yái Diosca —ímaca yái Jesúsca icàlidacaténá iináwanáwa Dioscani, yái càmirica imáalàawa.

⁵⁹ Néese náibàaca íba nanúacaténá Jesús íba iyú quéwa Jesús ibàacawa náicha. Yá imusúacawa templo irícuíse. Yá yàacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

9

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

¹ Néeseté Jesús idècunitàcá yèepunicawa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuíri asíali. Quéwa yáta asáináni matúrita. ² Néese wasutáca wéemíawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuíri iyú yái asálica? ¿Isèenái ibáyawaná ìwalíisesica càì

matuíca yái asìalica, càmicaalí nacái, ibáyawaná ìwalísetasicawa? —wáimaca. ³ Néese Jesús ímaca walí:

—Càmita ibáyawaná ìwalísewéera, càmita nacái isèenái ibáyawaná ìwalísewéera. Yái asìalica imusúacawa matuíri iyú yéewanápiná macái wenàiwica yáalíacawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéri iyú. ⁴ Péemìacué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeriapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacái iwàwacutácué wamànica cayábéeri siùca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa. Nuénáiwana yàanàca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuíbaidaca. ⁵ Idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, yá càica núade iyúwa camalási icànéeri wenàiwica ìwali, amalácáiná numànica náiwitáise náalícaténá Dios ìwali —ímaca yái Jesúsca.

⁶ Néese Jesús idécanáami càì ímaca, néese yàapìsáidaca cáli yèewiré. Yá yèewìadaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuíri ituí íimami ìwali. ⁷ Néese Jesús ímaca irí:

—Pia píibaca pituíwa úni yáaculé namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé náiquéericaté cáli yèewiré —ímaca yái Jesúsca. (Yái ípidenéerica Siloé ímáanáca: “Ibànuèri”.) Néese matuíri yàaca íibaca yáawawa néré. Néese idécanáami yèepùacawa icapèe néréwa, yá catuícani. ⁸ Néese áibanái wenàiwica matúirimi imanùbacanái naicácani. Aibanái nacái náalíaca naicácani naicácanáté isutáca plata wenàiwica ícha iwènìcaténáté

iyáapináwa. Néese níái yáaliyéica iicácani nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càmitasica yái asìalica matuíri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácatená plata wenàiwica ícha yéewanápiná iwènìaca iyáapináwa? —náimaca.

⁹ Abénaméeyéi íima:

—Yácata yái —náimaca. Aibanái náima:

—Càmíiri, ábacata yái, quéwa càiride iyúwa iicácanáwa —náimaca. Quéwa yái asìali íimaca:

—Núacata yái matuírimica —íimaca. ¹⁰ Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuíca pía? —náimaca.

¹¹ Yá íimaca nalí:

—Yáara asìali ípidenéerica Jesús yèewìadaca cáli yáawiruní yèewiwa. Yá ipusúaca cáli nutuí íimami ìwali, yá íimaca nulí: ‘Pìawa úni yàalu néré namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé, yái manuúri yàaluca náiquéericaté cáli yèewiré. Píiba pituíwa úni iyú’, íimaca nulí. Yá nùacawa néré. Yá idécanáami nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —íimaca yái asìalica.

¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Alénásica yáara asìalica? —náimaca. Yá íimaca nalí:

—Càmita núalíawa —íimaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴ Sábado yáté èerica, judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèewìadacaalíté cáli catuícatená imànica matuíri. Iná abénaméeyéi wenàiwica natéca matuírimi fariseonái yàatalé.

¹⁵ Néese fariseonái nasutáca néemìawa matuírimi cáná yéewaná iicáidaca. Yá íimaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí íimami ìwali. Néese nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca. ¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asiali imànírica càì càmìta yéewa Dios néeséericani, íibaidacáiná sábadò wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmìta yéewa imàniquéí càmíirica wenàiwica idé imànicatá — náimaca. Iná càmìta abédanama náiwitáise Jesús ìwali, níái fariseoca. ¹⁷ Yá nasutáca néemíawa matuírimi àniwa. Yá náimaca irí:

—¿Néeni píá? ¿Càiná píimaca ìwali yáara asiali catuírica imànica píá? —náimaca irí. Néese íimaca nalí:

—Núumacué pirí profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalìcuíse —ímaca. ¹⁸ Quéwa judío íiwacanánái càmìta neebáida matuínàani, néese catuícani íná namàacaca matuírimi yàacawa náicha, néese namáidaca matuírimi isèenái. ¹⁹ Nasutáca néemíawa matuírimi isèenái:

—¿Píirísica yáara asialica? ¿Idésica imusúacawa matuíwaca? Néeni, ¿cáná yéewa catuí siùcanide? — náimaca. ²⁰ Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáalíacawa wàiriquéera. Wáalíaca nacáíwa imusúacatéwa matuíwaca. ²¹ Quéwa càmìta wáalíawa càinácaalí iyú yéewaná catuíca siùcanide. Càmìta nacái wáalíawa cawinácaalí ichùnà ituí. Pisutácué péemíawani. Béericáináni íná yáalimá icàlidacuéca piríni —náimaca.

²² Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacaténá wenàiwica judiónái yéewáidacàalu íicha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús

ìwali Mesíascani yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica. ²³ Iná matuírimi isèenái náimaca: “Pisutácué péemlawani béericáináni”, càì náimaca.

²⁴ Néese judíonái namáidaca matuírimi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisíiri iyúni Dios iicápiná. Wáaliacawa cabáyawanéerica yáara asialica Jesús —náimaca. ²⁵ Néese íimaca nalí:

—Càmita núalíawa ìwali cabáyawanéericasicani mabáyawanéericaalíni. Abéerita núalíawa báisíiri iyú matuíricaté núa quéwa siùcade catuíca núa —íimaca.

²⁶ Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni pirí? ¿Càiná imàni ichùnìacaténá pituí? —náimaca. ²⁷ Yá íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmítacué peebáida. ¿Cánácué piwàwa nucàlidaca pirícué iináwaná ìwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué pìacawa yáapicha nacái yéewáidacalénáipiná —íimaca iicáaníca naquíniná. ²⁸ Néese nacuíscaca náichawa matuírimi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—¡Píacata yáara asìali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía.

²⁹ Wáaliacawa Dios itàaníca Moisés yáapicha bàaluité, quéwa càmita wáalíawa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, iná càmita yéewa idé yàanàaca Dios néese —náimaca. ³⁰ Néese yái matuírimi íimaca nalí, iicáaníca naquíniná:

—¡Yéé, canácatàacá nuémièri càiri wawàsi àta siùca nacáide! Píatacué icàlidéeyéica iináwanáwa píalíánásacué Dios ìwali, siùca píimacuéca càmítasacué píalíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi,

quéwa idéca ichùnìaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánacué càmita píalíawa? ¿Dàalasicué píiwiwa?

³¹ Wáalíacawa cayábéeri iyú Dios càmita yéemì cabáyawanéeyéi isutáaná íicha. Yeebáida abéta nasutáaná íicha cawinácaalí yèeyéica icàaluíniná, imàníyéi nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³² Canácatàacá wéemièri àta siùca nacáide áiba wenàiwica iináwaná ìwali chái èeri irìcu yáaliméeri ichùnìaca wenàiwica imusuéricawa matuíri iyú.

³³ Càmicaalí yàanàa Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsità —íimaca. ³⁴ Néese judío íiwaçanánái nacuíscaca náichawa matuírimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca irí:

—Pía cáanáiri ibáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáaliyéica madécaná pícha —náimaca. Yá náucacani néewáidacàalu íichawa.

Ciegos espirituales

³⁵ Néeseté Jesús yáalíacawa matuírimi iináwaná ìwali, judío íiwaçanánái náucacani néewáidacàalu íichawa. Iná Jesús yàanàaca yái matuírimica, yá íimaca irí:

—¿Néeni, peebáidasica Dios Iiri itàacái, yái asìali Dios néeséerica? —íimaca ìwaliwa yái Jesúsca. ³⁶ Yá asìali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asìalica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —íimaca. ³⁷ Jesús íimaca irí:

—Pidéca piicàcani. Núaca yái Dios néeséerica, yái itàaníirica píapícha —íimaca yái Jesúsca. ³⁸ Néese asìali ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —íimaca. ³⁹ Néese Jesús íimaca:

—Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé nùasáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, cawinácaalí nacái càmiyéica yeebáida. Nùanàaca catuícáténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéeyéica catuíca íiwitáise, càica níade iyúwa matuíyéi càmiyéi yáalimá iicáidaca nayúunáidacáiná mabáyawanáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese abénaméeyéi fariseo ibàluèyécawa mawiénita Jesús irí néemìacani, íná náimaca Jesús irí:

—Wíata quéwa càmiyéi matuí íiwitáise, wía yéewáidéeyéica wenàiwica Dios ìwali —náimaca.

⁴¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué càmita píalíawa pibáyawanáwa ìwalitá, yásí càmita máiní cabáyawanácuéca píatá, quéwa éwitacué píalíacáanítawa pibáyawaná ìwaliwa, càicáaníta càmitacué peebáida nutàacái, íná cabáyawanácuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

10

El pastor y sus ovejas

¹ Néeseté Jesús íimaca: “Péemìacué cayába comparación. Aibanái iwàwacaalí iwàlùacawa oveja icorralni irìculé càmiirica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma irìcubàa, néese náiríacawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía. ² Quéwa áiba iwàluèriwa inùma irìcubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipìra ovejanáíwa. ³ Aiba wenàiwica icuèrica corral

inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná iwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemìaca nacuèriná itàacáíwa. Yá imáidaca yàasu ovejanáiwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral irìcuíse. ⁴ Idécanáami yeedáca macáita yàasu ovejanáiwa corral irìcuíse, néese yàacawa napíchalé. Yàasu ovejanái nàacawa yáamíise náalíacáiná néemìaca isàna. ⁵ Càmita nàawa yáamíise yái càmirica náalía néemìaca itàacái. Napianícawa meedá ícha càmicáiná náalía néemìaca itàacái cawinácaalí càmirica náalía naicá”, ímaca yái Jesúsca.

⁶ Càité Jesús yéewáidaca nía comparación iyú quéwa càmita náalía néemìaca càinácaalí ímáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷ Néeseté Jesús ímaca nalí àniwa: “Péemìacué cayába nucàlida piríni càinácaalí ímáaná yái comparaciónca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanái ìyacatáica. Níái ovejaca ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nùasunáipiná. ⁸ Macái cachìwéeyéi yàanèyéicaté nupíchatécáwa icàlidéeyéicaté ichìwawa Dios ibànùacasa nía, càica níade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmitaté néemìa nalí, càide iyúwa ovejanái càmicaalí neebáida itàacái càmirica nacuèriná. ⁹ Càica núade iyúwa corral inùma. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nuwasàpiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yásí nucuàpiná nùasu wenàiwicawa, yá nàypiná matuìbanáita càide iyúwa ovejanái imusúacaalíwa èeríapi, yá nàanàaca nayáapináwa cayábéeri, néese nèepùa nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

10 “Aibanái cachìwéeyéica càica níade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèeyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáalàidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachìwéeyéi nawàwaca namànica báawéeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàaca nùacaténá èeri mìnánái icáuca càmliri imáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú. 11 Càica núade iyúwa cayábéeri pastor icuèrica yàasu ovejanáwa, nucùacáiná nùasu wenàiwicawa yeebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái íchawalínáwa. 12 Quéwa áiba íbaidéeri icuèrica áibanái irí napìra ovejanái yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icùa oveja cayába. Néese iicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàaca, yá imàacaca ovejanái, yá ipìacawa náicha icalùniwa càmicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo íbàaca abéeri oveja, yá áibanái oveja napìa nacàlállicawa. 13 Yái asìali ipìacawa náicha íbaidacáiná meedá plata ìwalinápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanái. Càita nacái nàyaca abénaméeyéi icàlidéeyéica iináwanáwa nawàwáanása nacùaca nùasu wenàiwica. Càmita namàaca nacáucawa nùasu wenàiwicanái íchawalíná.

14-15 “Núacata yái cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáwa. Càide iyúwa Núaniri Dios yáalíaná iicáca núa, càide iyúwa nacái núalíaná nuicáca Núaniri Dioswa, càita nacái núalía nuicáca nùasu wenàiwicanáwa, náalía nacái naicáca núa. Yá numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanái íchawalínáwa. 16 Nudènià nacái nùasu wenàiwica áibanái càmlíyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapiná nutàacáwa,

yási nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise náapichawáaca níái nùasu wenàiwicaca yéewanápiná abéerita núa icuèripiná nía.

17 “Cáinináca Núaniri Dios iicáca núa numàacapinácáiná nucáucawa nùasunái íchawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàacaténáwa. 18 Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacaalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapiná nanúaca núa. Dios idéca ichùuliaca numàacáanápiná nucáucawa. Nudènià nacái nuchàiniwa nuedáanápiná nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàacaténáwa Núaniri Dioscáiná idéca ichùuliaca numàinínápiná càì”, íimaca yái Jesúsca.

19 Néese judiónái idécanáami néemíaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca. 20 Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemíaca irí! Demonio idacùaca íiwitáise íná máiwitáise cani —náimaca. 21 Quéwa abénaméeyéi íimaca:

—Demonio idacùacaalí íiwitáisetá, néese càmita yéewa itàaní cáalíacáiri iyútá, càmita nacái yáalimá ichùnà matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

22 Néeseté àniwa unìabépi, Jerusalén ìyacàlená mìnánái namànicaté culto nawàwalicaténá áiba èerimité masacàcatái namànicaté templo Dios irípiná. 23 Yá Jesús ìyaca templo irìcu, ìpìnaca abéeri imàdáná irìcubàa íipidenácatalé Pórtico de Salomón. 24 Néese judío íiwacanánái nàwacáidáyacacawa, nabàlùacawa Jesús itéesebàa. Yá náimaca irí:

—Picá máiní pidècuniacawa picàlidáanápiná walí báisíiri iyúni cawinácaalí pía. Báisícaalí Mesíasca

pía, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —náimaca irí. ²⁵ Jesús íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yái numànírica Núaniri Dios íiwitáise iyúwa, yáasáidaca amaléeri iyúni cawinácaalí núa. ²⁶ Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinacué nùasu wenàiwica pía. ²⁷ Nùasu wenàiwicanái náalía néemlaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalianá néemlaca nacuèriná itàacáiwa. Núalía nacái nuicáca nía, yá namànica càide iyúwa nuchùullaná nía. ²⁸ Yá nùaca nacáuca càníiri imáalàawa, íná càmita namáalàapináwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca nía nucáapi irícuíse. ²⁹ Cachàiníiri náicha canánama yái Núaniri Dios, yái yèerica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca nía Núaniri icáapi irícuíse. ³⁰ Càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, càita nacái nùyaca —íimaca yái Jesúsca. ³¹ Néese judío íiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú. ³² Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri píacuésemicué Núaniri Dios ichàini iyúwa. ¿Càirínacué ìwalíse piwàwa pinúaca núa íba iyú ìwalíse yái numàníináca? —íimaca yái Jesúsca. ³³ Judío íiwacanánái íimaca irí:

—Càmita wanúa pía ìwalíse yái pimàníináca cayábéeri, néese wawàwa wanúaca pía pitàanicáiná báawéeri iyú Dios ìwali. Eeri mìnalicáiná meedá pía quéwa picàlidaca piináwaná ìwaliwa Dioscasa pía —náimaca. ³⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca picàlidaca piináwanáwa piléecasa Dios itàacái. Uwé, yái cuyàluta profetanái itànèericaté

Dios inùmalìcuíse ímaca: ‘Núumacatécué pírí càicuéca píade iyúwa Dios ìyáaná’, càité ímaca yái Diosca israelitanái irí, yàacaalíté nalí itàacáíwa. ³⁵ Wáalíacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícataani càiripináta. Yáté Dios ímaca càica níade iyúwa Dios ìyáaná, níái wenàiwicaca Dios yèyèicaté irí itàacáíwa nacàlidacaténá áibanái iríni. ³⁶ Càita nacái núa. Dios idéca imàacaca nuíbaidaca irípiná, yá ibànùaca núa aléi èeri irículé nuyúudàacaténá èeri mìnaná. Iná, ¿cánácué yéewa càì píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawéeri iyú núumacáiná Dios Iirica núa? ³⁷ Càmiccaalí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imànínátá, néese càmitacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá. ³⁸ Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàníná, iná iwàwacutácué peebáidaca nutàacái ìwalíse yái numànínáca éwitacué càmicáaníta peebáida yái tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacái ìwalíse yái numànínáca, yásí píalíacuécawa amaléeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái càicanide iyúwa núa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmita nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

⁴⁰ Néese Jesús yèepùacawa abéemàalé Jordán inanába ícha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizácatalécaté wenàiwica. ⁴¹ Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemìacaténá Jesús itàacái. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ewitaté càmicáaníta Juan imànica yái càmírìca wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisírìcata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yái asàlica

—náimaca Jesús ìwali. ⁴² Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái idècunitàacá yéewáidaca nía néenibàa.

11

Muerte de Lázaro

¹ Néese iyacaté áiba asìali iculuériwa ípidenéeri Lázaro, abéeri Betania iyacàlená mìnali. Nàyaca néeni nacái Lázaro yéénánái inanái pucháiba. Uucha ípidenéechúa María, ubèeru ípidenéechúa nacái Marta. ² Uái Maríaca, úacata Lázaro yéénásàatúa, yùucuechúapínacaté pumèníri isàni Wáiwacali yàabàli ìwali. Yá uchuidaca yàabàli uíwita ibáiná iyúwa. ³ Níái Lázaro yéénánái pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús irí ìyéerica abémàalé Jordán inanába ícha. Náimaca:

—Wáiwacali, pìacawéeriná iculúacawa —náimaca irí. ⁴ Idécanáami Jesús yéemìacani, yá íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmìta inúapínani. Néese mecuní yáasáidapíná wenàiwicanái iicá Dios íiwitáise cachàiníri, nàacaténá Dios icàaluíniná; yáasáidapíná nacái wenàiwicanái iicá nuíwitáise cachàiníri, núa Dios íirica —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Ewita Jesús cáininéeyéicáaníta iicáca Martaná, Lázaro nacái, càicáaníta idécanáami yéemìaca iináwaná iculúacawa yái Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abémàalé Jordán inanába ícha. ⁷ Yá néese íimaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —íimaca walí. ⁸ Néese wáimaca irí:

—Wáiwacali, táquicha tàacáwa judío íiwacanánái ìyèyéica néeni nawàwacaté nanúaca pía íba iyú. ¿Cáná piwàwa pìacawa néré àniwa? —wáimaca írí.
⁹ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemìacué comparación: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeríapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri irìcu.
¹⁰ Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yásí yúuwàacawa càmicáiná asái iicáidaca —íimaca walí yái Jesús wáallícaténáwa judío íiwacanánái càmitaté náalímápiná nanúacani àta Dios imàacacatalépináta nanúacani. ¹¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Yái wàacawéerináca Lázaroa iimáca iyaca, quéwa nùacawa néré nuawàidacaténáni —íimaca walí yái Jesúsca, yáallíacáináwa yéetácatéwa yái Lázaroa. ¹² Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús írí, wayúunáidacáiná Lázaro iimácáita meedá:

—Wáiwacali, iimácaalí iyaca, yásí mecuní ichàbacawa ícha —wáimaca írí. ¹³ Quéwa Jesús iwàwaca wáallíca wéemìaca Lázaro yéetácatéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàaníca iimácái ìwali meedá. ¹⁴ Yá Jesús íimaca walí amaléeri iyú:

—Lázaro idéca yéetácawa. ¹⁵ Casíimáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùnìacaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini pirícuéni, yéewanápinácué peebáidaca nulí manuísíwata. Quéwa, wàacué waicácani —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶ Iná Tomás, áibaalí náiméerica ìwali Gemelo, íimaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacái wéetácawa yáapicha yái Wáiwacalicawa —íimaca yái Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Néeseté wàacawa Jesús yáapicha Betania ìyacàlená néré. Yá wàanàacaté néré, wéemìaca Lázaromi iináwaná irìacawa báinúaca èeri càlicullì irìcu. ¹⁸ Yá Betania ìyacàlená ìyaca mawiénita Jerusalén ìyacàlená ícha, máisiba kilómetro idècuni ìyaca íchawáaca. ¹⁹ Madécaná judiónái nàanàacaté nàacawéeridacaténá María, Marta nacái yéetácáinátéwa náicha néenásàirimica. ²⁰ Yá nacàlidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capìrìcuíse ùaca uípunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capì irìcuta. ²¹ Yá Marta ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica. ²² Quéwa núalíacawa Dios imànlínápiná pirí siùcade macáita iyúwata pisutáanáca íchawa, éwita nuénásàiri idéca yéetácawa —úumaca. ²³ Jesús ímaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —ímaca yáí Jesúsca. ²⁴ Marta ímaca:

—Báisíta, núalíacawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macái yéetéeyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úumaca. ²⁵ Jesús ímaca:

—Núacata yáí imichàidéeripínáca yéetéeyéimiwa. Núacata yáí yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicáníta yèepùapínáta cáuca àniwa èeri imáalàapínácaalíwa. ²⁶ Néenialípiná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canácatáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacái? —ímaca yáí Jesúsca.

²⁷ Yá úumaca:

—Báisíta, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái. Núalíacawa Mesíasca pía, judío icuèrinápináca, yái Dios Iirica, wacuèricaté Dios ibànuèripináca walí aléi èeri irìculé —úumaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

²⁸ Néeseté utàanicadénáami Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénásàatúa Maríawa. Yá úumaca ulí ibàacanéeri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úumaca ulí.

²⁹ Néese María uémìacaalíni, yá ùacawa uípunitáidacani, yái Jesúsca. ³⁰ Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé irìculé, iyacáwaca alé Marta ípunitáidacatáicani. ³¹ Néese níái judío úapichéeyéica iyéeyéica capíi irìcu, naicácanacáita umusúacawa capíi irìcuíse, yá nàaca nacáíwa úamiwáise nayúunáidacáiná ùacawa càliculíi nérépiná uícháanicaténá néenibàa. ³² Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàlùacawa ùuluì ipùata iyúwa irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica —úumaca irí. ³³ Jesús iicácáiná uícháanica úái Maríaca, nía nacái judío úapichéeyéica, yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata, yái Jesúsca. ³⁴ Yá íimaca nalí:

—¿Aléná nabàliani? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pìa piicáca néréni —náimaca irí. ³⁵ Néese Jesús ituíyáa imusúaca nacáíwa. ³⁶ Iná judiónái náimaca nalíwáaca:

—Piicácué, cáininácaté iicáca yáara yéetéerimicawa —náimaca. ³⁷ Quéwa áibanái judiónái yéená náimaca:

—Yái ichùnièricaté matuíri, ¿cáná càmita ichùnià Lázaromi ipíchanaté yéetácawa? —námaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Néese, máini báawaca Jesús yéemiaca nataacái. Yá máini báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculì yàatalé, yái utàwi nabàlièrica inùma manuiri íba iyú. Yái càliculì náicacaté dúli ibàlài irìcu, yéewanápiná càliculìcani, càide iyúwa capìi imàdàaná. ³⁹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Peedácué íba càliculì inùma ícha —ímaca yái Jesúsca. Uái Martaca, yéetéeriwa yéenasàatúamica, úumaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáaséeriquéera, idèniacáiná báinúaca èeri yéetácadénáamiwa —úumaca. ⁴⁰ Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté pirí, peebáidacaalí núa, yásí piicáca Dios íiwitáise cachàiníri —ímaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese needáca manuiri íba càliculì inùma ícha. Jesús íicáidaca chènuniré, ímaca Dios irí:

—Núaniri, nùaca pirí cayábéeri peebácáiná nulí iyúwa nusutáaná pícha. ⁴² Núalíacawa báisíri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata nusutáaná pícha. Quéwa càì núumaca pirí yéewacatená níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa — ímaca yái Jesúsca. ⁴³ Néese Jesús idécanáami càì ímaca Dios irí, yá íicáidaca càliculì irìculé. Yá ímaca cachàiníri iyú:

—¡Lázaro, pimusúawa sísaara! —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yá yéetéerimiwa imusúacawa nadacuèri macáita ìwalíise wáluma iyú, yàabàli, icáapi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa

judíonái yéepùaná yéetéerimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Piwasàacué íichani. Pimàacacué yèepunícawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca íicha yái néepùanácani.

Conspiración para arrestar a Jesús

⁴⁵ Idécanáamité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi íicha, yá madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imàníirica. ⁴⁶ Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái irí ìwali yái Jesús imàníirica. ⁴⁷ Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapicha, níái israelita íiwacanánáica béeyéica. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yéewa wamànica? Yáara asialica imànica ìyaca madécaná wawàsi cachàiníiri càmlíiri áiba wenàiwica idé imànica. ⁴⁸ Wamàacacaalí imànica càì mamáalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapíná Mesíascani, yái wacuèrinápináca wía judíoca. Néese namànipíná ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa, íná romanonái nàanàapíná wáipunita, yásí namáalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca. ⁴⁹ Quéwa abéeri néená íipidenéri Caifás, yácata sacerdote íiwacaliná yáté camuica, íimaca nalí:

—Píacué càmlíyéita yáalíawa, dàaléeyéicuéca íiwita pía meedá. ⁵⁰ Càmitacué nacái píalíawa cayábáanápíná cachàini píricuéni wanúacaalí abéeri asiali ipíchaná macái wàasu cáli néeséeyéi imáalàacawa —íimaca yái Caifásca.

⁵¹ Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese ìyacáinaté sacerdote íiwacaliná yáté camuica, ínáté Dios imàacaca Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmalìcuise íiméerica Jesús yéetáanápínatéwa judíonái íichawalíná. ⁵² Càmita yéetáanápínatéwa abéta judíonái íichawalíná, néese macái èeri mìnánái íichawalíná yéewanápiná nàyaca Dios yéenibe macái cáli íinatabàa. ⁵³ Iná yáté èerica judío íiwacanánái náináidacawa nanúanápínaté Jesús.

⁵⁴ Iná Jesús càmita yèepuniwa judíonái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli íicha wáapicha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín ìyacàlená néré ìyéerica mawiénita manacúali yùucu càinawàiri, canácatalé máini wenàiwica. Jesús iyamáacawa néeni wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁵⁵ Mawiénicaté judíonái yàasu culto Pascua, íná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén ìyacàlená néré namànicaténá quéechacáwa áiba culto nacáiri masacàanápíná Dios iicáca nía, ipíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto. ⁵⁶ Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén ìyacàlená irìcubàa. Nabàlùacawa templo irìcu, yá nasutáca néemlàwáaca. Yá náimaca:

—¿Càiná plínáidacawa? ¿Yàanàsica aléi iicácaténá culto, càmitasica yàanàa? —náimaca. ⁵⁷ Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachuuliacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náalíacaalí alénácaalí ìya Jesús, náibàacaténáni.

12

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

1 Seis èeri ipíchawáiseté judíonái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yái yàcaléca iyacatáiquéi Lázaro, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. ² Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Martaca uwacùaca nalí nayáapíná. Lázaro abéeri néená níái yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapicha mesa iwéré. ³ Néese María itéca catúa idènièchúa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumènírica isàni yáawamíiri íipidenéeri nardo, quéwa máiníiri cawènica. Yá ùucùaca pumèníri isàni Jesús yàabàli ìwali. Néese uchuidaca yàabàli àniwa uíwita ibáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capíi irìcuíyéi namíaca isàni pumèniwaca. ⁴ Néese Simón ìirimi íipidenéeri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéená itéeripinacaté Jesús yùuwidenái, náibàacaténáni, íimaca Jesús irí:

⁵ —¿Cáná pimàaca úucaca plata meedá máiwitáiséeri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulia uwéndacani yái séenási pumènírimica trescientos denario iwalinápiná, yái abéeri camuí iwènicatáica, yéewanápiná wayúudàaca catúulécanéeyéi? —Íimaca yái Judas Iscariote.

⁶ Yái Judas quéwa càmita catúulécaná iicáca wenàiwica. Cayéedéericáita meedáni, iwàwéeri iyéedùaca plata wàasu plata yàalu irìcuíse, Judascáiná icùacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedùaca yàacawa wàasu plata púubanamataté. ⁷ Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udènìacaté yái pumènírìca isàni ùucùacaténá nùwalini nusànipiná nabàliacaténá nuinámi càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. ⁸ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàyacuéca píapicha mamáalàacata càiripináta íná yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicatacué piyúudàaca nía. Núa quéwa cànírita iyapiná píapichacué càiripináta cháí èri irìcu —ímaca yái Jesúsca.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Madécaná judío yáaliacatéwa Jesús iyaca Betania iyacàlená irìcu. Nàacawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yái asìali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha. ¹⁰ Iná sacerdote íiwacanánái nàináidacawa nanúanápíná Lázaro nacái. ¹¹ Madécanácáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote íiwacanánái itàacái, neebáidáanápíná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicácáiná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² Madécaná wenàiwica nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemàca tàacáisi Jesús iináwaná ìwali yàanàanápínaté Jerusalén iyacàlená néré. ¹³ Iná nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá natéca báinási nacáapi irìcuwa náasáidacaténá casímáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén iyacàlená irìcuíse náipunitáidáanápíná Jesús natàidacaténáni. Yá namáidaca nàacawa casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànùèrica walí, icùacaténá wía! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáinámica! —náimaca.

¹⁴ Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro íinata, iwàlùacaténáwa Jerusalén iyacàlená irìculé, càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios íimacaté:

¹⁵ “Picácué cáalu pía, píacué iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, áibaalí ípidenácatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca pìatalécué, cáimiétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlisài íinata”,

íimacaté yái Diosca. ¹⁶ Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemìaca càinácaalíté íimáaná yái wenàiwicanái imàníríca Jesús irí. Quéwa néesecáwa idécanáamité Jesús imichàacawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliçuise càinácaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷ Néese níái wenàiwica iyéeyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càliculli irìçuise, imichàidacaténáni yéetácáisi íicha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná, yái naicáanacaté Jesús icáucàidaca Lázaro. ¹⁸ Iná manùbéeyéi wenàiwica nàaca náipunitáidaca Jesús néemìacáinaté iináwaná Jesús imàníná yái càmíríca áiba wenàiwica idé imànica. ¹⁹ Quéwa fariseonái náimaca nalíwáaca:

—¿Cánácué pidècunlawa mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicácué, ¡macái èeri mìnánái yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰ Manùbéeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacaténá Dios icàaluíniná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén ìyacàlená irìcu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmiíyéi judío. ²¹ Yá nàacawa natàaníca Felipe yáapicha yái Betsaida ìyacàlená mìnalica Galilea yàasu cáli ìinatéerica ìyaca. Yá nasutáca Felipe íicha wawàsi manuísíwata. Náimaca irí:

—Néeni, pimàni walí cayábéeri, pité wía Jesús yàatalé watàanícaténá yáapicha —náimaca. ²² Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés irí. Néese Felipe, Andrés nacái nàaca nacàlidaca Jesús iríni. ²³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacaténá Dios imàacaca cáimiétacanéerica núa chènuniré, núa asìalica Dios néeséerica. ²⁴ Péemìacué comparación. Càica núade iyúwa trigo ituíná íimi. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yèewiré ìyacaténá iyúwa yéetéerimiwa, néese ìyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yèewiré iyúwa yéetéerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba ìyacaná quíiracaalíni. Càita nacái núa, iwàwacutá nuétáacawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadèniaca nacáucawa càníiri imáalàawa. ²⁵ Cawinácaalí càníirica iwàwa yeebáidaca nutàacái cáininácaíná iicáca icáucawa cháí èeri irìcu, imáalàidaca íichawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái éwita nanúacaalíni cruz ìwali càmicáíná cáininá iicáca nuícha icáucawa, idèniapíná icáucawa càníiri imáalàawa Dios yáapicha càiripináta. ²⁶ Aibacaalí iwàwa íibaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacái imànicaténá càide

iyúwa nuwàwáaná. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná ìyapiná núapicha nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàacapiná cáimiétacanéericani, yái wenàiwica íbaidéerica nulípiná —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ Néeseté Jesús ímaca: “¡Siùca máini cáaluca nuínáidacawa nuwàwawa! ¿Càinásica núumapiná Núaniri Dios iríwa? ¿Núumasica irí: ‘Núaniri, piwasàa núa ícha yái yùuwichàacáisica’, núumasica irí? ¡Càmíirita! Nudéca nùanàaca nùuwichàacaténáwa”, ímaca yái Jesúsca. ²⁸ Néese Jesús ímaca Dios irí: “Núaniri, pimàaca wenàiwica náalíacawa máiníiri cachàinica pía”, ímaca yái Jesúsca. Néese níai wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa néemíaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi ímaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náalíacawa cachàinica núa, yá càì numàacapiná náalíacawa àniwa”, ímaca yái tàacáisica.

²⁹ Néese àibanái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa idécanáami néemíaca tàacáisi, yá náimaca néemíacasa énu nacáiri isàna, càide iyúwa tirírícaalí èeri isàna. Abénaméeyéi quéwa náimaca:

—Angel itàaníca yáapicha —náimaca. ³⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Dios idéca itàaníca nulí, éwita núalíacáaníta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha, quéwa itàaníca nulí píalíacaténácuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha. ³¹ Mesúnamáita Dios yùuwichàidapiná macái èeri mìnánái càmíiyéi yeebáida nutàacái, yásí Dios yúucapiná méetàuculé báawéeri Satanás, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise siùcade. ³² Yá namichàidacaalípiná núawa

cruz ìwali chènunibàa, yásí wenàiwica macáí cáli néeséyeyí neebáidapíná nutàacáí —íimaca yáí Jesúsca.

³³ Càité Jesús icàlidaca walíni wáalíacaténáwa yéetáanápínátéwa cruz ìwali. ³⁴ Níái wenàiwicaca náimaca Jesús irí:

—Wadéca waléca Dios itàacáí profetanái itànèericaté Mesías ìwali Mesías iyáanápíná càiripínáta, yáí wacuèrinápínáca Dios ibànuèrica walí wía judíoca. Quéwa pidéca picàlidaca pìwaliwa, yáí asíali Dios néeséericasa, iwàwacutáanápínása nanúaca pía cruz ìwali. ¿Cawínásica yáara asíali Dios néeséerica? —náimaca. ³⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Achúma èeritacué nuéwáidaca pía amalácaténácué píiwitáise. Peebáidacué nutàacáí siúcata. Picácué pichàbáida péenáiwanáwa, ipíchanácué piúcacawa méetàuculé Dios íicha càiripínáta. Cawínácaalí càmiyéica yeebáida nutàacáí, catáca náiwitáise, càmita náalíawa náucáanápínácaawa càiripínáta. Càica níade iyúwa wenàiwica yèepuníríwa catéeri irícu, càmírí yáalíawa alénácaalí yàawa. ³⁶ Núata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacáí idècunitàacá nùyaca píapicha, amalácaténácué píiwitáise, pèepunínápíná Dios yáapicha —íimaca yáí Jesúsca. Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá yàacawa náicha. Iyamáacawa náicha ibàacanéeri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Ewita Jesús imànicáanítaté madécaná yáí càmiríca wenàiwica idé imànica judíonái yàacuésemi, càicáaníta manùbéeyéi càmita neebáida itàacáí. ³⁸ Ináté macáita ichàbacawa càide iyúwaté

profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Isaías íimacaté:

“Pía, Wacuèriná Dios, canácata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmalìcuíse. Canácata yáaliériwa píiwitáise iwali, càmicáiná neebáida pitàacái”,

íimaca yái Isaíasca. ³⁹ Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmita náalimá neebáidaca. Isaías íimacaté:

⁴⁰ “Dios imàacacaté matuíca náiwitáise, càmiíyéi nacái yáaliíawa. Iná càmita náalimá náaliaca néemíaca itàacái càinácaalí íimáaná, càmita nacái neebáida báisíiri iyú; càmita náalimá nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, íná càmita Dios iwàlisàida nawàwa”,

íimacaté yái Isaíasca. ⁴¹ Càité Isaías icàlidacaté nalíni, iicácáinaté yéenáiwanási nacáiri íimáanáca Jesús iyáanápináté cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha chènuniré. Yáté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús iwali.

⁴² Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái. Abénaméeyéi judío íiwacanánái neebáida nacái quéwa ibàacanéri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipíchaná náucaca nía judiónái yéewáidacàalu íicha. ⁴³ Náimaca nawàwáanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máini cachàiníwanái nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca nía, íná nabàaca naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacái, ipíchaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús ìwalíse.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Jesús íimacaté cachàiníiri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi. ⁴⁵ Cawinácaalí yáaliéerica

nùwali càinácaalí nuíwítáise ìyaca, yáalíaca ìwali nacáí yáí Núaniri Diosca, yáí ibànuèrica núa aléi. ⁴⁶ Càica núade iyúwa camalási. Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé yéewanápiná amaláca náiwítáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmìta nàya càide iyúwa wenàiwica càmíiyéi yáalía Dios ìwali. ⁴⁷ Aibacaalí yéemà nutàacái quéwa càmíiri yeebáida, càmitàacá nùuwichàida siùcanide, càmícáiná nùanàa aléi èeri irìculé nùuwichàidacaténá wenàiwica, néese nudéca nùanàaca nuwasàacaténá wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ⁴⁸ Aibacaalí báawa iicáca núa, càmíiri nacáí yeebáida nutàacái, ìyaca áiba wawàsi yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yáí tàacáisi nucàlidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa. ⁴⁹ Càmicáiná nutàaní nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yáí ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulièrica núa nucàlidáanápiná tàacáisi inùmaliçúise, nuéwáidáanápiná nacáí wenàiwica. ⁵⁰ Yá núalíacawa nadènianápiná nacáucawa càmíiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùullianá. Iná yáí nucàlidéericuéca pirí, yá nucàlidacuéca piríni càide iyúwa Núaniri Dios ichùullianá núa”, íimaca yáí Jesúsca.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

¹ Iwàwacutácaté abé èeri ipíchawáise judíonái imànicaté nàasu cultowa íipidenéeri Pascua. Jesús yáalíacawa yéenáiwana yàanàacaté yàanápináwa èeri íicha yèpùacaténáwa Yáaniri Dios yàataléwa. Cáininácaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata

manuísíwata, wía yàasu wenàiwica ìyéeyéica cháí èeri irìcu, càita nacái cáininácaté iicáca wía àta yéetácatálétawa.

2-4 Satanás imàacacaté Judas ínáidacawa itéénápiná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote ìiricani.

Jesús nacái yáalíacatéwa yàanàacaté Dios yàatanáise, yáalíacaté nacáíwa yèepùanápínatéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáalíacatéwa Dios imàacacaté Jesús icùaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapicha, wía yéewáidacaléca, yá yàacawa mesa íicha, imàacaca íichawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwalísewa. Yá idacùaca wáluma ìwaliabàawa. ⁵ Néese Jesús yùucùaca ùni ponchera iriculé. Yá imànica walí cayábéeri, idábaca íibaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuìdaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica ìwaliabàawa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná wía judíoca, càmicáináté wamàni walíwáaca yái cayábéerica. ⁶ Yàanàaca Simón Pedro yàatalé íibacaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, ¡càmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenàiwica píá! —íimaca yái Pedroca. ⁷ Jesús íimaca irí:

—Siùca càmita píalía péemíaca càinácaalí íimáaná yái numàníirica pírícué quéwa áibaalípiná yásí píalía péemíacani —íimaca yái Jesúsca. ⁸ Quéwa Pedro íimaca irí:

—¡Canácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —íimaca yái Pedroca. Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí nuíba pìabàli, néese càmita nùasu wenàiwica pía —íimaca yái Jesúsca. ⁹ Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Iyá, Nuíwacali, pìapìdáida núa, píiba nùabàli, nucáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa nucáapi iyúwa, nuíwitáise iyú nacáiwá —íimaca yái Pedroca. ¹⁰ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemìa comparación: Aibacaalí yàapìdàanica quéechatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, ìipìnacáiná àyapulìcubàa, íná íibacáita yàabàliwa. Càita nacái píacué. Nudéca nùapìdáidacuéca píiwitáise masacàacaténacué Dios iicáca pía, numàacacáinaté nuwàwawa pibáyawaná íichacué peebáidacáinácué nutàacái. Néese pimànicaalícué pibáyawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué picàlidaca pìichawani nuíbacaténacué píicha yái báawéerica pimànírìca áibaalípíná cháì èeri irìcu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenacué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca. ¹¹ Jesús yáalíacatéwa chánácaalí wéená itéeripínaté yùuwidenái náibàacaténáni, ínaté Jesús íimaca: “Abéeri péenacué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata”, càì íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese idécanáami Jesús íibaca wàabàli, yá yúucaca ìwalísewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. íimaca walí:

—Siùcade nucàlidacué piríni càinácaalí íimáaná yái nuíbáanácuéca pìabàli. ¹³ Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéi píimáanácuéca càì nùwali, núacáináta càiri. ¹⁴ Núa, yái yéewáidéericuéca pía, Píiwacalícuéca nacái,

nudéca nuíbaidaca pirípinácué càiride iyúwacué
 plasu wenàiwica cà míri cachàini náicha canánama
 íbaidéericué pirípiná, numànicaténácué pirí
 yái cayábéerica nuíbáanácuéca pìabàli. Nudéca
 nuíbaidacuéca pirípiná càide iyúwa plasu wenàiwica
 cà míri cachàini náicha canánama íbaidéericué pirí,
 éwitacué Píiwacalicáaníta núa, íná iwàwacutácué
 píibaidaca pirípináwáaca pimànicaténácué piríwáaca
 cayábéeri. ¹⁵ Nudéca cà núsáidacuéca piríni
 pimànicaténácué cayábéeri piríwáaca càide iyúwa
 numàninácué pirí. ¹⁶ Péemlacué comparación:
 Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íichawa.
 Iná picácué pínáidawa cachàiníyéicuéca nuícha
 pía. Càide iyúwa nuíbaidáanácuéca pirípiná, càita
 nacái iwàwacutácué píibaidaca pirípináwáaca.
¹⁷ Píalíacaalícué péemíaca càinácaalí íimáaná
 yái núméericuéca pirí, píibaidacaalícué nacái
 pirípináwáaca càide iyúwa nuchùulianácué pía,
 yásí casímáicuéca piwàwawa.

¹⁸ “Càmita macáicué cà númerica pìwaliwa.
 Núalíacawa nàwali níái nuedéeyéica nùsunáipináwa.
 Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide
 iyúwaté profeta itànàaná tàacáisi nùuwide ìwali
 Dios inùmalícuése bàaluité. David íimacaté: ‘Yái
 nùacawéeriná iyéericaté iyáacaléwa núapicha,
 yácata idé yùuwideca imànica núa, imànicaténá
 nulí báawéeri’, íimacaté yái Davidca. ¹⁹ Yá
 nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùuwide imànica
 nulí báawéeri. Néese idécanáami cà imànica
 nulí, yásí peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa,
 yái cà mírica imáalàawa. ²⁰ Péemlacué cayába,
 cawinácaalí yeebáidéerica nùasu wenàiwica itàacái,
 yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí

yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yái Dios ibànuèrica núa aléi —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹ Idécanámité Jesús icàlidaca walíni, néese máini achúmaca iwàwa. Yá íimaca walí amaléeri iyú:

—Péemíacué cayába, abéeri péenácué itéeripiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáalíawa càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali. ²³⁻²⁴ Núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núawinacawa nùyaca mawiénita Jesús irí. Iná Simón Pedro yúucaca icáapiwa nulí nusutáanápina nuémíawa Jesús càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali. ²⁵ Iná núawiacawa Jesús ipualé, nusutácaténá nuémíawani. Yá núumaca irí:

—Nuíwacali, ¿càiríná yái càì píimaca ìwali? — núumaca irí. ²⁶ Jesús íimaca nulí:

—Yácata yái núapúadéerica irípiná pan quírápieli iriculé —íimaca yái Jesúsca. Iná idécanáami yáapúadaca pan, yá yàaca Judas iríni, yái Simón Iscariote ìrica. ²⁷ Néese Judas yeedácanacáita iríwa pan yéená isàbéeri, yá Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalliculé ichùulìacaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Yáara wawàsi pimàníripináca, pìla pimànica ráunamáitani —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yáté èerica canáta wéenáquéi yáaliériwa cáná yéewa Jesús icàlidaca Judas iríni. ²⁹ Abénaméeyéi wéená nayúunáidaca Jesús ichùulíaca Judas iwèñanápínáté yàacàsi wamáapuèrica Pascua piná. Aibanái wéená nayúunáida nacái Judas yàacaténá

plata catúulécanéeyéi irí. Judascáiná icuèrité wàasu plata.

³⁰ Iná Judas idécanáami iyáaca iríwa pan yéená isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá catáca ìwali.

El nuevo mandamiento

³¹ Ináté idécanáami Judas yèepùacawa wáicha, yá Jesús íimaca walí:

—Siùcáisede wenàiwica naicápiná núa cáimiétaquéeri iyúwa, núa asiali Dios néeséerica. Núasáidapiná nalíwa nacái cachàinica Dios íiwitáise.

³² Càide iyúwa núasáidáanápiná nalíwa cachàinica Dios íiwitáise, càita nacái Dios yásáidapiná nalíwa cachàinica nacái nuíwitáise, núa asiali Dios néeséerica. Càicatanica Dios imànipiná mesúnamáisíwata. ³³ Péemìacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué píapicha achúma èerita. Yá picutápinácué núawa quéwa núumacué pirí càide iyúwa núumáanáté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa píacawa núapicha siùca aléera nùacatalépinácawa.

³⁴ Nuchùulíacué pía pimànínapiná áiba wawàsi wàlisàita: Cáininácué piicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa. ³⁵ Cáininácaalícué piicáyacacawa, yásí macái èeri mìnánái yáalíacuécawa pìwali nuéwáidacalécuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶ Néese Simón Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿alénápinásica pìawa? —íimaca yái Pedroca. Yá Jesús íimaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa pìacawa nùapicha siùca, quéwa áibaalípiná yásí pìacawa núami néréwa —íimaca yái Jesúsca. ³⁷ Yá Pedro íimaca irí:

—¿Càmírita, Nuíwacali! Núalimáca nùacawa píapicha siùcasíwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píichawalíná, yá cayábaca nuétácawa —íimaca yái Pedroca. ³⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—¿Báisítasica pimàacaca nanúaca pía nuíchawalíná? Càμίrita, máinicáiná càulenáca píichani. Péemia cayába, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichiwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali ipíchaná nanúaca pía nùapicha —íimaca yái Jesúsca.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Néeseté Jesús íimaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuícué pínáidaca píwàwawa Dios ìwali, nùwali nacái. ² Núaniri Dios icapèe ìyéerica chènuniré idènìaca imàdàanáwa madécaná wenàiwica ìyacatáipiná. Canácaalí ìyéeri nérétá, yá càmitacué nucàlida piritáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué pìyacatáipiná. ³ Nudécanáamicué nùacawa píicha, yá nuchùnìacuéca nacái pìyacatáipiná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué pía nùapichawa, yéewacaténácué pìyapínaca nùapicha aléera nùyacataléca. ⁴ Píalíacuécawa alénácaalí nùawa. Píalíacué nacáywa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica pìacaténácuéwa néré nacái”, íimaca yái Jesúsca. ⁵ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáalíawawa alénácaalí pìawa. Iná càmita yéewa wáalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná

wamànica wàacaténáwa néré —íimaca. ⁶ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái pìacaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Núalíacawa, nuémìaca nacái macáita báisíiri tàacáisi Dios ìwali. Núacata yái yèerica nacáuca càmliri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàacawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái. ⁷ Píalíacáinácué nùwali, íná píalíapínácué nacáíwa Núaniri Dios ìwali, yá siùcáise de píalíacuécawa Dios ìwali. Piicácatécué Dios madécaná èeri, íná píalíacuéca ìwali —íimaca yái Jesúsca. ⁸ Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pimàaca waicáca Píaniri Dios, yásí casímáica wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —íimaca. ⁹ Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca píapicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa píalíawa cawinácaalí núa? Cawinácaalí wenàiwica yáaliéerica nùwali yáalía nacái Núaniri Dios ìwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá nuícha numàacáanápínácué piicáca Núaniri Dios. Pidécuéca piicácani. ¹⁰ Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái ìyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuéca píri càmita nutàaní nunùmalícuísewa. Néese nutàaníca Núaniri Dios inùmalícuísewa. Càmita nacái numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri irìcu, néese Núaniri Dios ìyaca nuwàwalícu, yácata imànírica iyúwa iwàwáaná imànica. ¹¹ Peebáidacué nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái ìyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicaalícué píalimá peebáidaca yái núuméerica píricué nùyáaná

iyúwa Núaniri Dios iyáaná, néese peebáidacué piicácáiná yái numànírica càmlírira áiba wenàiwica idé imànica. ¹² Péemlacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànipiná càide iyúwa numàníiná. Imànipiná nacái cachàiníri íicha yái numànírica nùacáináwa Núaniri Dios yàataléwa. ¹³ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué Dios íicha nunùmalìcuíse càide iyúwa nuwàwáaná nuchùuliacáinácué pisutáanápíná Dios íichani, yá numànipinácuéca piríwani yéewacaténá núa yái Dios Iirica núasáidaca macái wenàiwica irí máini cachàinica Núaniri Dios íiwitáise. ¹⁴ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué nuícha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànipinácuéca piríwani —ímaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵ Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí: “Báisícaalícué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuéca càide iyúwa nuchùulianá pía. ¹⁶ Yá nusutápiná Núaniri Dios íichawa ibànùanápínácué pirí áiba Yàacawéeridéeripinácué píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácuéca pía báisíiri tàacáisi iyú Dios ìwali, yàalèeripinácué pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa. ¹⁷ Quéwa èeri mìnanaí càmiyéi yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwalìculéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, càmlíri nacái náalía ìwali, quéwa píalíacué ìwali iyacáinácué píapicha siùca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa piwàwalìcuwa càiripináta icùacaténácué píiwitáise.

18 “Càmita numàacapinácué pía abéerita iyúwa canéeyéi isèenái. Nuèpùà nùanàaca nùyacaténácué píapicha àniwa. 19 Achúma èeri áibanái èeri mìnanáì càmíiyéica yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná núawa quirínama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa picáucàapinácuéca nacáíwa. 20 Néenialípiná idécanáami Espíritu Santo yànàaca, yásí píaliacuécawa nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, pìyacué abédanamata nacái núapicha, nùya nacái piwàwaliculécué. 21 Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùullanáni, yá nacái imàníirica càide iyúwa núumáaná, yácata yáasáidéerica báisíiri iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacái cáininéeripiná iicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca núa. Yá nacái cáinináca nuicápinácani, yá nùanàapináca yàatalé numàacacaténá yáalíaca nùwali báisíiri iyú”, íimaca walí yái Jesúsca.

22 Néese Judas, (càmíirita quéwa Iscariote), íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapiná píawawa waicácaténá pía, quéwa càmita pimàacapiná píawawa èeri mìnanáì naicácaténá pía? —Íimaca irí. 23 Néese Jesús íimaca irí:

—Càmicáiná cáininá naicáca núa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacái cáininéeripiná nacái iicácani. Yá nacái Núaniri Dios, núa nacái wànàapináca wàyacaténá yáapicha. 24 Quéwa, cawinácaalí càmíirica cáininá iicáca núa, càmita nacái yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuécaca nucàlidaca píri, càmíirita nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànùerica núa.

25 “Nucàlidacuéca pirí macáita yái tàacáisica idècunitàacá nùyaca píapicha. 26 Quéwa nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa, yásí ibànùacué pirí yái Yàacawéeridéeripinácuéca píawa, yái Espíritu Santoca, iyúudàanápínacué pía nulípiná, yàalèeripinácué pía nacái. Yá Espíritu Santo yéewáidapínacuéca píawa píalíacaténáwa macáita wawàsi íwali. Yá imàacapínacuéca piwàwalica macáita yái nucàlidéericuéca pirí.

27 “Nùacaalípináwa, yá numàacacué matuíbanáica piwàwa càide iyúwa matuíbanáiná nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnánái iyáaná càmiyéica yeebáida nutàacái. Picácué achúma píináidacawa piwàwawa, picácué nacái cáalu piwàwa. 28 Nucàlidacué pirí nùanápínacuéwa pícha, néese nuèpùapínacué nùyaca píapicha àniwa. Báisícaalícué cáinináca píicáca núa manuísíwatatá, yásí casímáicuéca piwàwatá péemíacáinacué nùanápínáwa Núaniri Dios yàataléwa cachàinicáiná nuícha Núaniri Dios. 29 Nucàlidacuéca píriní ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécanáami nùacawa, yásí peebáidacuéca yái nucàlidéericuéca pirí.

30 “Siùca canáca nulí èeri nutàanínápinácué déecuíri iyú píapicha, Satanáscaíná yàanàaca mesúnamáisíwata, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise càmiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawèniadaca íchawa núa. 31 Néese, éwita Satanás càmicáaníta yáalimá imawèniadaca núa, càicáaníta numàacapíná càì imànica, núasáidacaténá macái èeri mìnánái írì

cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùulianá núa. Pimichàacuéwa. Wàanàcuéwa —ímaca walí yái Jesúsca.

15

La vid verdadera

¹ Idècunitàacá wàacawa, Jesús ímacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemìacué comparación: Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná máiníri cawènica. Núaniri Dios ìyaca càide iyúwa icuèrica abéyéeri uva yéetaná. ² Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenàiwica càmlíyéica imàni càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná càica níade iyúwa abéya yàana màyacanéeri. Néese Núaniri Dios yúucaca nía méetàuculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya ícha, macái yàana màyacanéerica. Néese cawinácaalí wenàiwica imàníyéica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níái yeebáidéeyéica nutàacái, Dios itéca náicha càinácaalí báawéeri ìyaca nalí, namànicaténá cayábéeri cachàiníwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábéeri yàana ícha masakàacaténá yái yàanaca yéewanápiná idènlaca ìyacanáwa cayábéeri manùbéeri nacái. ³ Siùcáise de masakàacuéca píiwitáise, Núaniri Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa pibáyawaná íchacué, peebáidacáinácué nutàacái. ⁴ Picácué píwènúada píiwitáisewa nuícha yéewanápinácué nùyaca píwàwalicu mamáalàacata. Péemìacué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya ícha. Càita nacái càmitacué

píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná píináidacaalícuéwa nuícha.

⁵ “Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwalícu, yásí imànica madécaná cayábéeri. Càmicáinácué píalimá pimànica cayábéeri méetàuculé nuícha.

⁶ Cawinácaalí càmlíríca yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núaniri Dios yúucapíná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyacanéeri àta míisicatalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nía quichái iriculé neemácaténáni.

⁷ “Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicaalícué nacái píimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá pisutácué nuícha numàninápinácué pirí càinácaalí cayábéeri piwàwéericuéca, yá numànicuéca piríwani.

⁸ Pimànicaalícué madécaná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núaniri Dios cáimiétaquéeri iyú. Càita nacái píasáidapínácuéca nuéwáidacalécuéca pía.

⁹ Cáininácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Núaniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténácué cáinináca píicáca núa càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía.

¹⁰ Pimànicaalícué iyúwa nuchùullaná pía, yásí cáininácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinináaná Núaniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùullaná núa.

¹¹ “Càicuéca núumaca pirí casímáicaténácué piwàwa núapícha, yéewanápiná nacái casímáicuéca pía manuísíwata.

¹² Nuchùullacué càì pimànica: Cáininácué píicáyacawa càide iyúwa

cáinináanácuéca nuicáca pía. ¹³ Péemìacué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáaliacawa báisíiri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwalícuísewa. Càita nacái numàacapiná nucáucawa píichawalínácué cáininácáinácué nuicáca pía. ¹⁴ Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa núumáaná, cáininácaténácué piicáyacacawa, yásí nùacawéeyéinácuéca pía. ¹⁵ Càmitacué quirínama núuma pìwali nùasu wenàiwicacuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáaliáwa ìwali yái íiwacali imànínáca. Néese núumacué pìwali nùacawéeyéinácuéca pía nucàlidacáinácué pírí macáita yái Núaniri Dios ímáanáca nulí. ¹⁶ Càmitaté peedácué núa píiwacalipináwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipináwa, yá nudéca nuchùullacuéca pía pimàínápiná cayábéeri, yéewacaténácué nacái yái cayábéerica pimàníricuéca iyamáacawa càiripináta. Yásí Núaniri Dios imànicuéca píríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéeripinácuéca ícha nunùmálicuise, pisutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná. ¹⁷ Iná nuchùullacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacacawa”, ímaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

¹⁸ Jesús ímacaté walí: “Aibanái èeri mìnanáì camíiyéi yeebáida nutàacái báawapiná naicácuéca pía, íná piwàwalícué báawáanáaté naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía. ¹⁹ Piyacaalícué càide iyúwa èeri mìnanáì iyáanáta, yá cáininácuéca èeri mìnanáì iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacacawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía èeri mìnanáì

yèewíise, peebáidacaténácué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmíicáinácué píya càide iyúwa nàyáaná. ²⁰ Piwàwalicué yái núuméricatécué píri: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníiri íiwacali íichawa’, càité núumaca. Càita nacái càmíta yéewacué cachàinica nuícha pía. Iwàwacutácué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanáwa. Abénaméeyéi nàuwideca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanái yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapíná nacái iyúwa péewáidáanácué nía. ²¹ Quéwa áibanái càmíiyéi yeebáida nutàacái namànipíná píri báawériwa peebáidacáinácué nutàacái càmíicáiná náalía Dios íwali, yái ibànuèrica núa aléi.

²² “Càmicaalíté nùanàatá nucàlidacaténá wenàiwicanái íri nutàacáiwatá, yá càmíta cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa siùcáisede canáca yéewaná náimaca càmíinápínása cabáyawaná nía nùwalíise néemíacáináté núumaca nalí nudéca nùanàaca Dios yàatanáise. ²³ Máiníiyéi cabáyawanáca níara wenàiwicaca càmíiyéica yeebáida nutàacái, yácáiná cawinácaalí báawéerica íicáca núa, idéca báawaca íicáca núa báawacáináté íicáca Núaniri Dios quéechatécáwa. ²⁴ Càmicaalíté numàni nàacuéseemi yái càmíríca áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmíta cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa éwita naicácáaníta càì numànica, càicáaníta báawaca naicáca núa, báawa nacái naicáca Núaniri Dios. ²⁵ Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmálicuise bàaluité. David íimacaté: ‘Máiní báawacaté naicáca núa éwita canácáaníta ìwalíise báawáanápíná naicáca núa’, càì íimacaté nunùmálicuise yái Davidca.

26 “Quéwa nudécanáami nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piriwa Espiritu Santo, yái Espiritu Dios yàatanáisérica, itàaníríca báisírí iyú, yái Yàacawéridéericuéca pía. Espiritu Santo yàanàapíná, yásí yéewáidacuéca píawa nùwali yéewanápinácué picàlidaca nuináwaná ìwali. 27 Pidécuéca pìyaca núapicha mamàalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwica àta siùca nacáide, íná picàlidapínácué nuináwaná ìwali èri mìnánái iríwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

16

1 Jesús ímaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuéca píríni ipíchaná piwènúadacuéca píiwitáisewa nuícha isicúata, nadàbacaalípiná nàuwídeca namànicuéca pía. 2 Yásí náucacué píawa judíonái yéewáidacàalu ícha, càmítacué quirínama nabatàa piwàlùacawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúunáida nacái náibaidaca nàyaca Dios irípiná nanúacaalícué píawa. 3 Yá namànipínácué pírí báawéeri càmícáiná náalía Núaniri Dios ìwali, nùwali nacái. 4 Nucàlidacuéca píríni siùcata yéewanápinácué nadàbacaalípiná namànicuéca pírí báawéeri, yásí piwàwalicuéca nudéca nucàlidacuéca píríni”, ímaca yái Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús ímacaté walí àniwa: “Idàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, càmítaté nucàlidacué píríni piùwichàanápinácuéwa nulípiná, nùyacáinatécué píapicha. 5 Quéwa siúcáade yá nùacawa nùyacaténá yáapicha yái Dios ibànuèricaté núa aléi. ¿Cánácué càmíta pisutá péemlawa núa siùcade ìwali yái nùanápináacawa Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casímáica piwàwa núapicha. 6 Quéwa,

máiní achúmacuéca piwàwa siùca nucàlidacáinácué piríni. ⁷ Quéwa, péemìacué cayába. Cayába cachàiníwanái pirícuéni nuèpùanápínacawa Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yái Yàacawéeridéeripínacuéca pía, yái Espíritu Santoca. Quéwa nùacaalípináwa, yá nubànùacuéca piríwani. ⁸ Espíritu Santo yàanàapíná, yásí imàacaca èeri mìnanaí náalíacawa cabáyawanáca nía. Imàacapíná náalíacawa nacái nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá. Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa nacái càinácaalí iwàwacutáanápiná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa Dios yùuwichàidáanápiná cabáyawanéeyéi wenàiwica. ⁹ Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa cabáyawanáca nía càmicáiná neebáida nutàacái. ¹⁰ Yá Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnanaí náalíacawa nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá íná yéewa nùacawa Núaniri Dios yàataléwa. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú Dios iicá, càmicáinácué piicá núa cháí èeri irícu. ¹¹ Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnanaí náalíacawa nacái Dios yùuwichàidáanápiná níawa càiripínáta. Càipíná náalíacawa Dioscáiná idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná Satanás càiripínáta, yái ichùulìèrica èeri mìnanaí íiwitáise.

¹² “Iyaca madécaná nucàlidéeripínacué pirí, quéwacué siùca càmita píalimá píalíaca péemìaca macáita, càinácaalí íimáaná. ¹³ Quéwa Espíritu Santo yàanàapíná, yái itàaníríca báisíiri iyú,

yási yéewáidacuéca píawa macái báisíri tàacáisi ìwali, càmicáiná icàlidapíná yàasu wawàsiwa, néese icàlidapíná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlidéeri irí. Néese Espíritu Santo imàacapínacué píalíacawa càinácaalí ichàbáanáwa áiba èeriwa. ¹⁴ Espíritu Santo imàacapíná wenàiwica náalíacawa cachàinica nuíwitáise, icàlidacáinácué pírí nutàacái péemíacaténacué càinácaalí ímáaná. ¹⁵ Macáita yái Núaniri Dios idènièrica nudèniàta nacái yáapichani, íná núumacué pírí Espíritu Santo icàlidapínacué píriwa nutàacái, imàacacué nacái píalíaca péemíacani, càinácaalí ímáaná.

¹⁶ “Achúmáanatàacá càmítacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinacué núa àniwa nùacáináca Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷ Néeseté abénaméeyéi wéénánái wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinástica ímáaná yái tàacáistica? Idéca ímaca walí achúmáanatàacá càmínápinása waicáni, néese mesúnamáitasa yèepùa waicápináca àniwani, yàacáináscáwa Yáaniri Dios yàataléwa. ¹⁸ ¿Càinástica ímáaná yái tàacáistica ‘achúmáanatàacá’? Càmita wáalíawa càinácaalí ìwali itàaní —náimaca.

¹⁹ Néese Jesús yáalíacawa wawàwaca wasutáca wéemíawa ìwalini. Yá ímaca walí:

—Nudéca núumacuéca pírí achúmáanatàacá càmítacué piicápiná núawa, néesecué mesúnamáita piicápinacué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemíawa píawáaca ìwali yái tàacáistica? ²⁰ Péemíacué cayábani. Achúmáanatàacá pícháanípínacuéca,

yá achúmapinácuéca piwàwa nanúacaalí núawa, quéwa áibanái èeri mìnanaí càmiyíei yeebáida nutàacái, casímáipináca nawàwa. Quéwa éwita achúmacáanítacué piwàwa maléenaí èeri nuétácái ìwalíise, càicáaníta mesúnamáita casímáicuéca piwàwa nuétácái ìwaliwa. ²¹ Péemìacué comparación: Achúmaca inanái iwàwa ùasu èericaalí yàanàaca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa ùuwichàacáináwa cáiwíiri iyú, quéwa idécanáami asáica uíri, yásí uimáichaca yái cáiwíríca, máinícáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri. ²² Càita nacái siùcade achúmacuécá piwàwa. Quéwa nuèpùapináca nuaicácuéca pía àniwa, yásí máinícué casímáica piwàwa, yá canácata yáaliméeripiná achúmaca imànicuécá piwàwa àniwa.

²³ “Néenialípiná càmitacué iwàwacutá pisutáca péemíawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapinácué píawa. Péemìacué cayába, Núaniri Dios imànipinácué píriwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuécá imàníinápiná píri, pisutácaalícué Dios ícha nunùmalícuíse càide iyúwa nuwàwáaná. ²⁴ Càmitàacá pisutácué Núaniri Dios ícha nunùmalícuíse imàníinápinácué píri cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios ícha nunùmalícuíse imàníinápiná píri cayábéeri, yásí imànicuécá píriwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténácué casímáica piwàwa manuísíwata —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵ Jesús ímacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuéca pía càulenéeri comparación

iyú. Quéwa áibaalípináwa càmitacué nutàaní pírí comparación iyú. Néese nutàanípinácué pírí amaléeri iyú Núaniri Dios iwaliwa, píalíacaténácué péemiaca ráunamáitani, càinácaalí íimáaná. ²⁶ Néenialípiná pisutápinácué Dios ícha nunùmalícuíse imàníinápinácué pírí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pírípinácué. ²⁷ Cáininácáiná Dios iicácuéca píá, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pírípinácué. Cáininácuéca Dios iicáca píá cáininácáinácué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanàcaté Dios yàatanáise. ²⁸ Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanàcaténá aléi èeri iriculé. Siùcáade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténáwa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

²⁹ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Siùca pitàaníca pìyaca amaléeri iyú, càmita picàlida pìyaca càulenéeri comparación. ³⁰ Siùca wáalíacawa píalíacawa macáita wawàsi. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemiawa píá píalíacáinátawa càinácaalí wáináidáanáwa wawàwalícuísewa píalíacáináwa wáiwitáise iwali. Iná weebáidaca pìanàcaté Dios yàatanáise —wáimaca irí. ³¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Piyúunáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì íiméeri iyú macái piwàwalícuísewa, quéwa càmitàacáwa cachànicué píiwitáise nùwali. ³² Mesúnamáisiwatacué pipìacuécawa picàlìliacawa nuícha, yá pimàacapínácuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máiní abéerisiwa núa, Núaniricáiná ìyaca núapicha. ³³ Nucàlidacuéca pírí macáita yái tàacáisica yéewacaténácué matuíbanáica

pía peebáidacáinácué nutàacái. Chái èeri irìcu piùwichàapínácawa, quéwa pichàiniadacué piwàwawa. Nudéca numawèniadaca Satanás íiwitáise cachàiníri, yái ichùulièrica èeri mìnanáí íiwitáise namàninápiná nabáyawanáwa, íná yéewacué píalimápiná pimawèniadaca píchawa Satanás nacái —íimaca walí yái Jesúsca.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá íimaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuénáiwaná yàanàaca. Pimàaca èeri mìnanáí náalíacawa cachàinica nuíwitáise, núa Píirica, yéewanápiná numàaca nacái náalíacawa cachàinica píiwitáise. ² Pidéca pimàacaca nulí píiwitáisewa nucùanápiná èeri mìnanáí canánama, nùacaténá nacáuca cà míri imáalàawa, níái pièyéica nulí nùasunápiná, núa Píirica. ³ Nadèniápiná nacáucawa cà míri imáalàawa níái yáliyéyéica wàwali, pía abéerita Dios báisírica, núa nacái Jesucristo yái pibànuèrica aléi èeri irìculé.

⁴ “Nudéca núsáidaca nalí cachàinica píiwitáise cháí èeri irìcu, íná nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùulianá numànica. ⁵ Íná Núaniri siúcade pimàaca cáimiétacanéerica núa píapicha chènuniré càide iyúwaté nùyáaná píapicha bàalutésíwa èeri ipíchawáise.

⁶ “Pidéca peedáca níái wenàiwicaca èeri mìnanáí yèewíise píacaténá nulí nía nùasunápiná. Yá nudéca numàacaca náalíaca píwali iyúwa píyáaná. Quéchatécáwa píasunáica nía, yá pidéca píaca nulí

nía nùasunáipiná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùlìlaná nía. ⁷ Siùca náalíacawa macáita yái numànírica, yá nacái tàacáisi nuéwáidéerica iyú nía, nudéca numànicani pichàini iyú, yái pichàini pimàaquéerica nulí. ⁸ Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacáisica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náalíacawa báisíiri iyúcani nùanàacaté pìatanáise. Neebáida nacái pibànàanáté núa.

⁹ “Nusutáca nalí pícha manuísíwata. Càmita nusutá pícha áibanái èeri mìnanaí irípiná càmiíyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca pícha nalí níai pièyéica nulí pìasunáicáiná nía. ¹⁰ Macáita níai nùasunáica níacata pìasunái nacái. Macáita níai pìasunáica níacata nùasunái nacái. Nàyacáiná machacàníiri iyú, íná náasáidaca cachàinica nuíwítáise.

¹¹ “Siùcáade càmita nuyamáawa cháí èeri irìcu, quéwa nayamáapínacawa cháí èeri irìcu, idècunitàacá nùyaca píapícha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, picùa nía pirípináwa pichàini iyúwa neebáidáanápíná mamáalàacata pitàacái, níai pièyéica nulí nùasunáipiná, yéewacaténa abédanamaca náiwítáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwítáise píapícha. ¹² Idècunitàacá nùyaca náapícha cháí èeri irìcu, yá nucúacaté nía pirípiná pichàini iyú, níai pièyéica nulí nùasunáipiná. Canácata néená yúuquériwa nuícha, abéerita meedá yáara yúuquéricatéwa quéechatécáwa. Iná yéewa macáita ichàbapínacawa iyúwa profetanái itànàanáté tàacáisi ìwali pinùmallicúise bàaluité.

¹³ “Siùcáade nùacawa pìatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá nusutáca

pícha nalí casímáicaténá nawàwa manuísíwata cède iyúwa casímáiná nuwàwa. ¹⁴ Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnánái iicáca nía càmíciná nàya cède iyúwa èeri mìnánái iyáaná, cède iyúwa núa nacái càmíiná nùya cède iyúwa èeri mìnánái iyáaná. ¹⁵ Càmita nusutá pícha pitéenápiná nía èeri ícha, néese nusutáca pícha picùanápiná nía Satanás ícha yái báawéerica. ¹⁶ Càide iyúwa càmíiná nùya èeri mìnánái íiwitáise ìwali, càita nacái níái yeebáidéeyéica nutàacái càmíyéita nacái ìya èeri mìnánái íiwitáise ìwali. ¹⁷ Masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá píri cède iyúwa piwàwáaná. Báisíiri tàacáisica yái pitàacáica. ¹⁸ Càide iyúwa pibànùnáté núa èeri mìnánái yèewiré, càita nacái nubànùaca níái nùasunáicawa èeri mìnánái yèewiré càmíyéica yeebáida nutàacái. ¹⁹ Yá siùcáade numàacapínaca nucáucawa náichawalíná numànicaténá cède iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá píripíná cède iyúwa piwàwáaná.

²⁰ “Càmita nusutáca pícha abéta nalí níái yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca pícha nacái áibanái íripíná yeebáidéeyéipíná nutàacái áibaalípiná néemìacaalípiná nuéwáidacalénái icàlidaca nalíni. ²¹ Núaniri, nusutáca pícha pimàacáanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca macáita manuísíwata, cède iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. Càide iyúwa pìyáaná núapicha, nùyáaná nacái píapicha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise

náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapicha, yéewanápiná áibanái èeri mìnánái neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi. ²² Pidéca pimàacaca núasáidaca nalí cháí èeri irìcu cachàinica píiwitáise. Núa nacái, nudéca numàacaca náasáidaca áibanái irí cachàinica píiwitáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. ²³ Nùyaca nawàwalìcu, píá nacái iyaca nuwàwalìcu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manuísíwata, yéewanápiná èeri mìnánái cà míiyéi yeebáida nutàacái náalíacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náalíacawa cáinináca piicáca níái nùasunáica càide iyúwa cáinináaná piicáca núa.

²⁴ “Núaniri, pidéca pìaca nulí nía nùasunáipíná. Nuwàwaca nàyaca núapicha aléera nùyacatalépiná naicácaténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéeri iyú nùyacaalípiná píapicha chènuniré, cáininácáinaté piicáca núa bàaluitésíwa èeri ipíchawáise. ²⁵ Píá, Núaniri mabáyawanéeri, áibanái èeri mìnánái cà míiyéi yeebáida nutàacái càmita náalía pìwali, quéwa núalíaca pìwali. Níái nacái nùasunáica náalíacawa pibànùacaté núa aléi. ²⁶ Nudéca numàacaca náalíacawa píiwitáise ìwali. Yá numàacapíná mamáalàacata náalíaca pìwali càiripínáta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná piicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalìcu”, íimaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íichawa.

18

Arrestan a Jesús

¹ Jesús idécanáami isutáca walípiná Dios ícha, yá yàacawa wáapicha wía yéewáidacaléca, wàacaténáwa abémàalé únibàa ícha, ípidenéeri Cedrón. Iyaca néeni bànacalé inàlimaná. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapicha wía yéewáidacaléca. ² Judas, yái yèericatéwa wáicha itécaténá Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yáaliacawa ìwali yái bànacaléca, Jesús ìyacáináté néeni wáapicha madécaná yàawiría, wía yéewáidacaléca. ³ Iná Judas yàanàaca bànacalé inàlimaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judiónái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanánái, fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináiwa Judas yáapicha. Nadèniaca nacáapisaiwa. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali. ⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa càinácaalí namàníinápináté irí, iná ìmusúacawa náipunita, yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —Íimaca yái Jesúsca.
⁵ Náimaca irí:

—Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica wacutá —
 náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaquéi —Íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha. ⁶ Idété Jesús íimaca: “Núaquéi”, yáta cáaluca nía Jesús ícha, yá néerúacawa ícha, yá náuwàacawa cáli ínatale nacalùniwa. ⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —Íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica wacutá —
 náimaca irí. ⁸ Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni nuináwanáwa núaquéi. Picutácáinácué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níái núapichéeyéica —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús ímáanáté: “Núaniri, níái pièyéica nulí nùasunáipiná canácata néená yúuquériwa nuícha”, càité ímaca yái Jesúsca, iwàwacáináté icùaca wía yùuwichàacáisi íicha, wía yéewáidacaléca. ¹⁰ Néese Simón

Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwatàaca espada yàalu irìcuísewa, yáalimáidaca ipéliacatató quéwa isasàacáita meedá asìali yùuwi yéewápuwáiséechúa yái ípidenérica Malco, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca. ¹¹ Quéwa Jesús ímaca Pedro iri:

—Píiyàa pìasu espadawa yàalu irìculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —ímaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

¹² Néeseté níái úwinái, náiwacali yáapichawa, nía nacái judiónái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacùaca náichawa icáapi.

¹³ Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèè néré. Caifás icuíricani yái Anásca. Néenialíté sacerdote íiwacalinácani yái Caifásca. ¹⁴ Yái

Caifás, yácata icàlidéericaté judío íiwacanánái irí cayábáanápínáté cachàiníwanái nalíni abéeri asìali yéetácaalípinátéwa macái wenàiwica íichawalíná, ípíchaná romanonái inúaca macáita judiónái.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵ Néese Simón Pedro, núa Juan nacái, wàacawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàaca sacerdote íiwacaliná icapèè néré, yá namàacaca nuwàlùacawa

Jesús yáamiwáise capìi ibàacháwalená irìculé, yácáiná sacerdote íiwacalíná yáalía iicáca núa. ¹⁶ Pedro ibàlùacawa bàacháwáiséeri inùma íicha. Iná nùacawa bàacháwa íicha nutécaténá Pedro nùapichawa bàacháwa irìculé. Yá nusutáca wawàsi inanái íicha icuèchúaca capìi inùma bàacháwáise umàacáanápíná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa. ¹⁷ Néese usutáca uémìawa Pedro:

—¿Píasica nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —úumaca Pedro irí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Càmita núani —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

¹⁸ Néese casalínicaté nàwali níái sacerdote yàasu wenàiwicaca ìyéeyéica néeni, úwinái nacái icuèyéica templo, íná napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacái náapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹ Idècunitàacá Pedro ìyaca bàacháwáise manuírì capìi íicha, yá capìi irìcu sacerdote íiwacalíná idàbacaté isutáca yéemìawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemìawa Jesús nacái càinácaalí ìwali yéewáida wenàiwica. ²⁰ Jesús íimaca irí:

—Càmita nuéwáida nía ibàacanéeri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macái wenàiwica yàacuésemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judiónái yéewáidacàalu irìcu, templo irìcu nacái, aléde nàwacáidáyacacatalécawa macái judíoca. ²¹ ¿Cáná pisutá péemìawa núa? Pìa pisutáca péemìawa áibanái yéemièyéicaté nutàacái càinácaalíté ìwali nuéwáidaca nía. Náalíacawa ìwali yái nucàlidéerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

²² Idécanáami Jesús càì íimaca nalí, néese abéeri néená níái úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni ìwali. Yá íimaca Jesús irí:

—Picá càì pitàaníca sacerdote íiwacaliná irí — íimaca. ²³ Jesús íimaca irí:

—Nutàanícaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàaní. Quéwa càmicaalí nutàaní báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese Anás ichùuliaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yái áiba sacerdote íiwacaliná.

Pedro niega otra vez a Jesús

²⁵ Idècunitàacá Pedro ibàlùaníca yàanabàca ìyaca, yá áibanái ìyéeyéica néeni nasutáca néemìawani:

—¿Càmitasica pía nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —náimaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Càmíirita núa —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná náibàacani.

²⁶ Néese sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàiriná yái asìali Pedro isasèericaté yùuwi, yácata isutáca yéemìawa Pedro nacái. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Càmitasica pía yái nuiquéericaté Jesús yáapicha bànacalé inàlimaná néeni? —íimaca. ²⁷ Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

²⁸ Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe íicha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, íná càmita nawàlùawa

governador càmfiri judío icapèe iriculé, náimacáiná càmitasa nawàwa casacàaca nía Dios ícha ìwalíse yái nawàlùanácawa càmfiri judío icapèe iriculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá nía, casacàacaalí Dios iicáca nía yáté èerica, yá càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yàasuná culto yaalí. ²⁹ Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe íchawa itàanicaténá náapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué ibáyawaná pirí yái asìalica? —íimaca.

³⁰ Néese náimaca irí:

—Càmicaalí imàni ibáyawanáwatá, néese càmita waté pìatalétáni —náimaca. ³¹ Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitécuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa pìawirináimi íiwitáise íimáaná —íimaca yái Pilatoca. Níái judíoca náimaca Pilato irí àniwa:

—Píacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmitacué pibatàa wanúaca wenàiwica cruz ìwali, wía judíoca —náimaca irí.

³² Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanaté ìwaliwa nanúanápínaténi cruz ìwali, níái càmfíyéica judío. ³³ Pilato yèepùà iwàlùacawa icapèe manuírí iriculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca. ³⁴ Jesús íimaca irí:

—¿Pisutásica péemìawa núa pínáidacáináwa pisutáanápíná péemìà núa, càmicaalí nacái, pisutásica péemìawa núa áibanái icàlidacáiná piríni? —íimaca yái Jesúsca. ³⁵ Pilato íimaca irí àniwa:

—¡Núa càmfírìta judío! Péenánái judíonái, nía nacái sacerdote íiwacanánái nadéca natéca pía nùatalé nacháawàcaténá piináwaná ìwali. ¿Càiná

báawéeriquéi pimànica? —íimaca. ³⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Càmita nucùà wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icùaná yàasu wenàiwicawa cháí èeri irìcu. Nucùacaalí càì nùasu wenàiwicawatá, yá nudènlaca nùasu úwináiwatá imàníyéipiná úwi ipíchaná nùuwidenái íibàaca núa presoíri iyú natécáténá núa judío íiwacanánái yàatalétá. Quéwa càmita nucùà nùasunáywa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —íimaca yái Jesúsca. ³⁷ Néese Pilato isutáca yéemlawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —íimaca. Néese Jesús íimaca.

—Báísíta, núaquéi càide iyúwa píimáaná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacáténá nalí báisíiri tàacáisi. Cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica yáalíacawa báisíiri tàacáisi ìwali, néemlaca cayába nucàlidáanáca nalíni —íimaca yái Jesúsca. ³⁸ Néese Pilato íimaca Jesús irí:

—Canácata yáaliméeri yáalíacawa càirínácaalíni, yái píiméerica ìwali báisíiricasa tàacáisica —íimaca yái Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanáamité càì isutáca yéemlawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèe íchawa àniwa itàanícáténá judiónái yáapicha. Íimaca nalí:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná yái asíalica. ³⁹ Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise ìyáaná, nuwasàpinácué píriwa abéeri presoíri Pascua yàasuná culto yaalíwa. ¿Piwàwasicué numàacaca yèepunícawa píri Jesús, yái judío icuèrináca? — íimaca yái Pilatoca. ⁴⁰ Néese macáita néemíanícawa:

—¡Càmírita! ¡Piwasàa walí Barrabás! —náimaca néemíanícawa. Yái Barrabásca abéeri presoíri imàníricaté ùwicái romanonái yàasu gobierno ípunita.

19

¹ Néeseté Pilato ichùullaca yàasu úwináywa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa ícha. ² Néese úwinái namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri quíiréeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni. ³ Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanúbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná, quéwa naicáanícáita iquíniná meedá, càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca íri:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íwítáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Yá nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

⁴ Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanícáténá judíonái íri. Yá íimaca nalí:

—Piicácué yái, nudéca nutécuéca pìataléni, yéewacáténácué píalíacawa càmita nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca.

⁵ Néese namusúadaca Jesús capìi irìcuíse idènièri tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná íiwita ìwaliwa, idènièri ìwalísewa bàlesi quíiréeri nacái. Yá Pilato íimaca nalí:

—¡Piicácuéni, yácata yái asìalica! —íimaca.

⁶ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judíonái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadàbaca néemíanícawa. Náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —námimaca. Néese Pilato íimaca nalí:

—Píatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca. ⁷ Níái judíoca námimaca:

—Wadèniaca wàawirináimi yàasu tàacáisiwa íiméerica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios Iiricasani —námimaca.

⁸ Néese idécanáami Pilato yéemìaca nataacái, yá cáaluca manuísíwatani. ⁹ Yèepùà iwàlùacawa icapèe manuíri irìculéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemìawa Jesús:

—¿Síséeríná pía? —íimaca. Quéwa Jesús càmirita itàani. ¹⁰ Néese Pilato íimaca irí:

—¿Cáná càmita pitàani nulí? Píalíacawa núalimá nuchùuliaca natàtàaca pía cruz ìwali, íná iwàwacutá picàlidaca nulí piináwanáwa numàacáanápíná pèepunícawa càmicaalí piwàwa pèetácawa —íimaca.

¹¹ Néese Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí Dios ibatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, íná yáara wenàiwica ibànuèricaté núa presoíri iyú pìatalé, máini yáwanái ibáyawaná píicha —íimaca yái Jesúsca.

12 Yáta Pilato icutáca càinápinácaalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèepunícawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanícawa:

—¡Pimàacacaalí yèepunícawa yái asialica, néese càmita quirínama cayába píapicha emperador romanosàirica, yái píiwacalisíwa icuèrica macái cáli imanùbaca! ¡Cawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yùuwideca imànica píiwacali emperador! —náimaca.

13 Néese, idécanáami Pilato yéemíaca natàacái, yá ichùullaca úwinái natéénápiná Jesús capíi irìcuíse. Yá Pilato yáawinacawa yàasu yàalubáisi íinatawa yéemíacataléca wenàiwica iináwaná, ípidenácatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí ípidenácatalé íba sàabadanaméeyéi. 14 Yáté èerica Pascua yàasuná culto ipíchawáiséeri, yáté judiónái nachùnìaca yàacàsi nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalíté machacànica èeri, yá Pilato íimaca judiónái irí:

—¡Piicácué yái picuèrináca! —íimaca. 15 Quéwa néemíanícawa:

—¡Pinúacuéni! ¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Pilato íimaca nalí:

—Càmita cayába nutàtàacué picuèriná cruz ìwali —íimaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—¡Canáca áiba wacuèriná emperador romanosàiri íicha! —náimaca.

16 Ináté Pilato yèepùadaca nalí Jesús natàtàacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

17 Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yàasu cruzwa. Néese nàanàaca néré

íipidenácatalé La Calavera íimáanáca “íiwitasi yáapimi ìyacatalé” (áibaalí íipidenácatalé Gólgota hebreo itàacái iyú). ¹⁸ Néese natàtàacani cruz ìwali. Yá natàtàaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abémàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí. ¹⁹ Pilato gobernador ichùuliacaté nachanàidaca tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacáisi íimaca: “Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri, yái judío icuèrináca.” ²⁰ Yá madécaná judío iléeca tàacáisi úwináicáiná natàtàacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí. Yá náalimá naléeca tàacáisi natànàacáinaté másiba tàacáisi iyúni: hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái. ²¹ Inaté judiónái yàasu sacerdote íiwacanánái nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacáisica pichùulièrica natànàaca íiméerica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulla natànàaca áibata àniwa. Pichùulla càì natànàanápíná: ‘Yái íiméerica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, càì pichùullaca natànàanápínáni —náimaca. ²² Quéwa Pilato íimaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanàcani — íimaca.

²³ Néese idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca ibàlemi, naseríaca báinúacanama nàwaliwáacani, yá macái úwisàiri imanùbaca yeedáca iríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináawanimi cáaléeri càímíiri isucúacaná, yái wáluma ináawaniná iyàacanéeri chènuníise àta cáliaculénama. ²⁴ Iná úwinái náimaca nalíwáaca:

—Picácué wacacanáidani, waseríanápiná wàwaliwáacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte ìwalinápiná wáaliacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripiná wáichani —náimaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Jesús inùmaliçuise bàaluité. Càité íimaca “Naseríaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi ìwalinápiná nacái, càinácaalí néená yeedéeripiná iríwani”, càì profeta itànàacaté tàacáisi Jesús inùmaliçuise. Càité namànica níái úwináica.

²⁵ Jesús yáatúa ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúa nacái. Uyaca náapicha nacái María, úái Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena ìyaca náapicha nacái. ²⁶ Jesús iicáca yáatúawa ibàlùèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáininéerica Jesús iicáca, yá Jesús íimaca yáatúa iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá càinide iyúwa pìiriwa —íimaca yái Jesúsca. ²⁷ Néese Jesús íimaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa píatúawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nucùacaté úa nuénánái yáapichawa nucapèèricuwa idécanáamité Jesús yéetácawa.

Muerte de Jesús

²⁸ Néeseté Jesús yáaliacawa imáalàidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná imànica, íná Jesús íimaca:

—Macàlaca nuwàwa —íimaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái bàaluité.

²⁹ Uyaca néeni catùu ipuniéchúawa uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacùaca wáluma nacáiri

isàbéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalicu, yái hisopo sitùà nacáirica. Néese namichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá ibèrùacani. ³⁰ Yá Jesús ibèrùaca achúmanamata ísapiacaténá inùmawa iyú yái uva ituníca càaméeri ìiracaná, yéewacaténá itàaníca cachàiníri iyú. Néese Jesús ímaca:

—Nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá numànica —ímaca yái Jesúsca. Néese icùadaca íiwitawa, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹ Yáté èerica viernes ipíchawáiseté judiónái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judiónái càmitaté nawàwa yéetéeyémiwa ichéecami ichanàacawa cruz ìwali nàasu sábadò irìcu nayamáidacatáicawa. Yáté èerica nayamáidacatáicawa máinírìca iwàwacutácawa nalí namànicaténá nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Iná nasutáca Pilato íicha wawàsi ichùulianápiná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níái ichanèeyéicawa cruz ìwali néetácaténáwa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicùadaca nachéecami cruz íicha. ³² Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yái idàbáanéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yái áiba natàtèerica mawiénita Jesús irí. ³³ Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetácatéwa, íná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

³⁴ Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Yáta íiranámi imusúacawa icháuná irìcuíse úni nacáiri yèewi. ³⁵ Nudéca nucàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácáináté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca

ibàlài irìcu ùlibàna iyú. Iná yéewa nucàlidacuéca pírì báisíiri iyúni. Núalíacawa nucàlidacuéca pírì báisíiri iyúni, peebáidacáténácué nacái Jesús itàacái. ³⁶ Namànicaté macáita Jesús irí càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi bàaluité Dios inùmaliçuise Mesías ìwali, yái judío icuèrinápiná Dios ibànuèripináté nali. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté: “Picácué pimàlàa yáapi, yái oveja wàlisàica pinuéricuéca Pascua yáasuná culto piná”, ímacaté yái Diosca. ³⁷ Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise Mesías ìwali. Profeta ímacaté: “Naicáidapiná irí, yái asìali nasutèericaté”, càité itànàaca yái profetamica.

Jesús es sepultado

³⁸ Néesetécáwa José, abéeri Arimatea iyacàlená mìnali, yàacawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàacanéeri iyúta quéechacáwa cáalucáináté José judío íwacanánái ícha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, íná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz ícha. ³⁹ Nicodemo nacái, yái yèericatéwa áiba catá itàanicaténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèníiri isàni, yèewlàdéericaté pucháiba pumèniyéi isàni íiwitáaná iyú, ípidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba. ⁴⁰ Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepüacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèníiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judiónái imàníiná yéetéeyéimiwa irí ipíchawáise nabàliaca nía.

41 Iyacaté bànacalé inàlimaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlimaná yèewi ìyaca wàlisài càliculli canácáwa nabàlièri yéetéerimiwa néré. Yái càlicullica áibanái ícacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càlicullicani, capii imàdàaná nacáiri. 42 Naliadaca Jesús iinámi càliculli irìculé mawiénicáiná cruz iríni yái càlicullica, catácáiná nacái yàacawa yáté èerica viernesca, ipíchawáise sábadu judíonái iyamáidacatáicawa.

20

La resurrección de Jesús

1 Mapisáisíwata domingo irìcu, María Magdalena ùacatéwa càliculli néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuíri íba ibàluèricawa méetàucuta càliculli inùma ícha, yái íba nabàlianáca càliculli inùma. Yái càlicullica áibanái ícacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càlicullicani, capii imàdàaná nacáiri. 2 Néeseté upiàcawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Yá úumaca walí:

—¡Nadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculli irìcuíse, yá càmita wáalíawa alénácaalí náucani! —úumaca.

3 Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicácaténá càliculli nérépiná. 4 Wía asianái wapiàcawa pucháibanamata. Nupiàcawa cachàini Pedro ícha. Yá idàba nùanàaca càliculli néré. 5 Yá núawia nuicáidaca càliculli irìculé, yái càliculli náiquéericaté dúli ibàlài irìcu iyúwa capii imàdàaná. Nuicáca ibàlemi, yái néepùanacaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùawa càliculli irìculé. 6 Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculli imàdàaná irìculé. Pedro

nacái iicáca yái ibàlemica. ⁷ Iicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íiwitami. Méetàucuta irìawa áiba wáluma íicha ituwièriwa cayába. ⁸ Néese núa Juan, yái idàbáanéerica yàanàaca càliculli néré, nuwàlùacawa nacái nuicácaténá néré. Nuicáca iyúwa iyáaná, yá nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi íicha. ⁹ Càmicáinaté wáalía wéemìaca cayába quéechatécáwa càinácaalíté Dios itàacái íimáaná íiméericaté ìwali iwàwacutáanápínaté Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha. ¹⁰ Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèepùacatéwa wacapèe néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli irí. Idècunitàacá uícháaníca, yá úawia uicáidaca càliculli imàdáná iriculé. ¹² Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi ibàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi irìacatáicawa. Abéeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàabàlimi néeni. ¹³ Níái ángelca náimaca ulí:

—Néeni, ¿cáná pícháaní? Càmita iwàwacutá pícháaníca —náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénacaalí náucani —úumaca úái María Magdalenaca.

¹⁴ Udécanacáita càì úumaca, néese uwènúaca uicáidaca uémaléwa báawata, yá abéeri wenàiwica ibàlùacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná pícháaní? Càmita iwàwacutá pícháaníca. ¿Cawiná picutá? —Íimaca yái Jesúsca. Uyúunáidéeri meedá icùaca bànacalé inàlimaná càliculli ìyacatáica. Iná úumaca irí:

—Píatasica idéca itécani, néese pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni alénácaalí piriadani, nutécáténáni —úumaca irí. Yá uwènúacawa ícha àniwa. ¹⁶ Néese Jesús ímaca ulí:

—¡María! —ímaca ulí. Yá uèpùà uwènúa uicáidaca irí àniwa, yá úumaca irí hebreo itàacái iyú:

—¡Raboni! —úumaca irí (ímáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa uliacawa unùmáawawa Jesús irí, uibàaca yàabàli ìwali ùacaténá icàaluíniná, càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná. ¹⁷ Quéwa Jesús ímaca ulí:

—¡Picá píbàa nùwali!, iwàwacutácáiná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Pìawa picàlidacaténá nuénánái iríni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa, Píaniri Dios yàatalécué nacái —ímaca yái Jesúsca. ¹⁸ Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí:

—¡Wáiwacaliquéi nudéca nuicáca siùcasíwataacáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái walí yái ímáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Néeseté idécanáami catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capíi irícu. Yá wabàllacaté macái capíi inùma llave iyú cáalucáiná wía ipíchaná judío íiwacanánái nanúaca wía nacái. Yáta Jesús ìyaca wèewi. Yá ímaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Idécanáami càì ímaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, ibàlàirícu nacáiwa ùlibàna yáami. Yá casíimáica wawàwa waicácáiná báisícata Wáiwacalicaní. ²¹ Néese Jesús ímaca walí àniwa:

—Matuíbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacái nubànùapinácué píawa pimànicaténácué càide iyúwa nuchùulianá —Íimaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Jesús ipùà icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadèlianápiná wacáucawa wàlisàiwá. Yá íimaca walí:

—Peedácué nuícha Espíritu Santo, icuèripinácué píiwitáise. ²³ Aibanái iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápínácué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha. Quéwa cawinácaalí càmiyéica iwènúada íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápínácué nalí Dios càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha —Íimaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴ Tomás áibaalí íipidenéeri Gemelo, abéeri wééná wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càmitaté ìya wáapicha Jesús yàanàacaalíté wèewiré.

²⁵ Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás íimaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá icáapi icháuná útuwi yáamica, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapi ipùatawa néeni útuwi yáami irícu, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapiwa ibàlài icháunálicu ùlibàna yáami, yá càmitàacá núalimá nuebáidaca cáucani —Íimaca.

²⁶ Néeseté abéeri semana idénáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capìi irícu. Tomás ìyacaté néeni wáapicha. Néese éwita

wabàliacáanítaté capli inùma llave iyú, macái capli inùma, càicáaníta Jesús yàanàaca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. Imaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca. ²⁷ Néese Jesús íimaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa nucáapi icháuná irìcu útuwi yáamica, yá piicáida nucáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlài icháuná irìcu, ùlibàna yáamica. Picá píináidawa mamáalàacata càide iyúwa wenàiwica càníri yeebáida, néese jpeebáida nudéca numichàacawa yéetácáisi íicha! —íimaca yái Jesúsca. ²⁸ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, píacata Nucuèriná Dios! —íimaca yái Tomásca. ²⁹ Jesús íimaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicácáiná núa. Casímáipináca áibanái yeebáidéeyéipiná nutàacái éwita càníiyécáaníta íicá núa —íimaca yái Jesúsca.

El porqué de este libro

³⁰ Wía Jesús yéewáidacaléca waicácaté Jesús imànica madécaná wawàsi íiwitáise cachàiníri iyúwa. Quéwa càmita nutànàa macáita cháí cuyàluta irìcu. ³¹ Nudéca nutànàaca yái tàacáisica peebáidacatenácué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèricaté walí, Dios Iiricani, yéewanápinácué pidènlaca picáucawa càníri imáalàawa chènuniré, píacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Néesetécáwa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalìsaniná

néeni, áibaalí ípidenéeri Tiberias icalisaniná. Càité imànica: ² Siete wamanùbaca wía ìyéyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacái, áibaalí ípidenéeri Gemelo; Natanael nacái, Caná ìyacàlená mìnali, Galilea yàasu cáli íinatéeri yàcaléca; wía nacái Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacái Jesús yéewáidacalé pucháiba. ³ Yá Simón Pedro ímaca walí:

—Nùacá nuíbàaca cubái —ímaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáywa píapicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlùacawa barca irìculé. Yá máadáini wacamáaca wèepunícawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica. ⁴ Néeseté amalácaalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina íinata idècunitàacá wàyaca úni yáacubàa barca irìcu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmítaté wáalía waicácani. ⁵ Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená íinatáise. Ímaca walí:

—¡Néenicué, nùacawéeyéiná! ¿Canátacué picaméeri? —ímaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí. ⁶ Néese Jesús ímaca walí:

—Piúcacué pìasu chinchorrowsa yéewápuwáise barca ícha, yásí píibàacuéca nía —ímaca. Néese wamànica càide iyúwa ichùulianá wía, quéwa càmíta wáalimá weedáca wàasu chinchorrowsa úni yáacuise manùbacáiná níai cubáica ìyéyéica irìcu. ⁷ Néeseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—¡Yácata báisí Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yémìacanacáita Wáiwacalicaní, yá ìwalica ibàlewa iwatàacáinaté íchawani idècunitàacá

íibaidaca. Yá Simón Pedro ipisìacawa úni yáaculé, yá imàlacawa càina ínatalépiná yàanàcaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná. ⁸ Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàaca càina néré barca irícu. Yá wawatàidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máini déeculé wía càina íicha, cawàwanáta wàyaca cien metro idècuni càina íicha weedácaalíté níái cubáica. ⁹ Wamusúacanáamiwa barca irícuíse, yá waicáca abéeri cubái iriádeeri quichái imení ínata pan yáapicha. ¹⁰ Jesús íimaca walí:

—Peedacué néená níái cubáica píibèeyéica — íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Yá Simón Pedro iwàlùacawa barca irículé, yá iwatàidaca chinchorro càina ínatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputàaca nía, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacáaníta nía, càicáaníta càmita namàdá chinchorro. ¹² Néese Jesús íimaca walí:

—Aquialé, piacué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemíawa cawinácaalíni wáalíacáináwa Wáiwacalícani. ¹³ Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi irículéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴ Yácata máisibáaná yàawiría Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Néeseté wadécanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —Íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùquéeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níai oveja púubanaméeyéi yáanaca —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemìawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa? — íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picùa nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca. ¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemìawa àniwani máisiba yàawiríanápiná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cayábasica piicáca núa? — íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácáiná yéemìawani máisiba yàawiría cáinináaná iicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, pialíacawa macáita ìwali. Pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida nía nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipìra iyáapínáwa. ¹⁸ Péemìa cayába. Bàaluité ùuculliricaalíté pía, yáté pìwalica pibàlewa, yá pìacatéwa àta alénácaalíté piwàwa pìacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúaca

pianawa, yá áibanái nadacùapíná pìwaliabàa, yá natépiná píawa càmicatalé pìwàwa píacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Jesús icàlidaca Pedro iríni wéemìacaténá Pedro yéetáanápínatéwa cruz iwali, yáasáidacaténá èeri mìnánái irí cachàinica Dios íiwitáise Pedro yéetáaalípinatéwa Jesús iwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Píawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰ Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca ínataléwa, yá iicáca nùacawa náamísewa, núa Juanca. Núacata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Núacata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayáacaalíte wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; núacata yái isutéericaté yéemíawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripínaca piùwidenái náibàacaténá pía?” núumacaté Jesús irí. ²¹ Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asíalica? ¿Càinácaalí iyáanápíná? —íimaca yái Pedroca. ²² Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise. Iwàwacutá peebáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

²³ Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càminápíná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita cài íima. Néese íimacaté: “Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise”, càité íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Núacata yái Juanca, Jesús yéwáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná ìwali. Nudéca nutànàacuéca piríni. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisíiri iyúni.

²⁵ Jesús imànicaté manùba càníiri nutànàa ìwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàníricatá, yá cuyàluta napuniádaca macái cháí èeritá.

**El Nuevo Testamento de nuestro Señor
Jesucristo en el idioma piapoco
New Testament in Piapoco**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741